

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA LUBAWKA

Spis treści

1. LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA LUBAWKA.....	3
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ W MIEŚCIE LUBAWKA	5
2.1. Położenie geograficzne	5
2.2. Położenie administracyjne	6
2.3. Historia miasta.....	7
2.4. Ludność i demografia	9
2.4.1. Ludność.....	9
2.4.2. Potencjał demograficzny.....	11
2.4.3. Osoby niepełnosprawne w mieście Lubawka.....	15
2.4.4. Imigranci, mniejszości narodowe, etniczne oraz uchodźcy	15
2.5. Infrastruktura techniczna	15
2.5.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	15
2.5.2. Sieć energetyczna, gazowa, energia ciepła, telekomunikacja i Internet	16
2.5.3. Gospodarka odpadami	18
2.5.4. Infrastruktura drogowa i kolejowa. Komunikacja	19
2.5.5. Zabudowa Lubawki.....	21
2.6. Tereny przemysłowe i powojenne.....	22
2.7. Obiekty dziedzictwa kulturowego.....	22
2.8. Walory turystyczne i rekreacyjne	26
2.9. Bezpieczeństwo publiczne.....	30
2.10. Struktura gospodarki lokalnej i rynek pracy.....	30
2.11. Oświata i wychowanie	36
2.12. Ochrona zdrowia	38
2.13. Kultura.....	38
2.14. Sport.....	42
2.15. Organizacje pozarządowe	44
3. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO	46
3.1. Metoda identyfikacji obszaru rewitalizowanego	46
3.2. Diagnoza miasta pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji obszaru wsparcia	47
3.2.1. Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia.....	49
3.2.2. Kryterium 2: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.....	50
3.2.3. Kryterium 3: Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.....	52
3.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego	53
3.4. Diagnoza obszaru rewitalizowanego pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji.....	56
3.4.1. Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia.....	56
3.4.2. Kryterium 2: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej.....	57
3.4.3. Kryterium 3: Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.....	58
3.4.4. Efektywność energetyczna budynków	59
3.4.5. Zestawienie kryteriów wyznaczenia obszaru rewitalizacji.....	59
4. CELE REWITALIZACJI	61
4.1. Uspołecznienie procesu przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji i określania celów rewitalizacji.....	61
4.2. Zidentyfikowane cele rewitalizacji.....	61
4.3. Wskaźniki określające cele rewitalizacji.....	62
5. ZARZĄDZANIE LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI	63
ZAŁĄCZNIKI	66
Załącznik nr 1. Projekt z dziedziny mieszkalnictwa przewidziany do wsparcia w ramach priorytetu „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.	66

1. LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA LUBAWKA

Lokalny Program Rewitalizacji to zintegrowany program zmierzający do trwałej odnowy zdegradowanych obszarów miast. Niewątpliwym walorem programu jest fakt, że traktuje on kompleksowo problemy gospodarcze, społeczne i środowiskowe.

Głównym celem Lokalnego Programu Rewitalizacji jest przeciwdziałanie marginalizacji tych obszarów miast, na których nasilają się negatywne zjawiska społeczne i ekonomiczne oraz ulega degradacji stan fizyczny przestrzeni. Są to najczęściej takie przestrzenie, gdzie jednocześnie postępuje destrukcja tkanki urbanistyczno – architektonicznej, niszczeniu ulega przede wszystkim nie remontowana od lat zabudowa (często zabytkowa), a także towarzysząca jej infrastruktura oraz ma miejsce degradacja społeczna, przejawiająca się kumulacją negatywnych zjawisk ekonomiczno-społecznych, takich jak np. wysokie bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne, niski poziom aktywności gospodarczej, wysoki poziom przestępczości i wykroczeń, patologie wśród osób nieletnich.

Działania podjęte w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji mają za zadanie doprowadzić do odnowy takich zdegradowanych obszarów miejskich oraz do wzmocnienia struktur społeczno-ekonomicznych na tych przestrzeniach, co w przyszłości zaowocuje rozwojem społeczno-ekonomicznym zaniedbanych obszarów.

W przypadku miast małych, miastach poniżej 10 tysięcy mieszkańców, do których należy także Lubawka, głównym celem rewitalizacji – zgodnie z wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 – jest poprawa warunków mieszkaniowych osób zamieszkujących zdegradowane obszary miast, ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Odnowa zdegradowanych przestrzeni miejskich jest procesem złożonym i wieloaspektowym, wymagającym koordynacji na poziomie lokalnym. Podstawowym narzędziem tej koordynacji jest właśnie Lokalny Program Rewitalizacji przyjmowany przez władze poszczególnych miast. Lokalny Program Rewitalizacji to zespół działań rewitalizacyjnych podejmowanych w oparciu o wspólną, zintegrowaną i zrównoważoną strategię mającą na celu ograniczenie wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych na określonym obszarze miasta.

Władze Lubawki świadome tego, że również na terenie miasta można zidentyfikować obszar wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych

oraz społecznych podjęło aktywne działania na rzecz diagnozy sytuacji w mieście i przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji został skonstruowany zgodnie z wytycznymi Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013. Daje to podstawę do ubiegania się o wsparcie dla projektów z dziedziny mieszkalnictwa zgodnie z Priorytetem 9: Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich na terenie Dolnego Śląska („Miasta”), Działaniem 9.2: Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie mieszkalnictwa w miastach poniżej 10 tysięcy mieszkańców Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ W MIEŚCIE LUBAWKA

2.1. Położenie geograficzne

Miasto Lubawka położone jest w gminie Lubawka, powiat kamiennogórski i mieści się w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego (ryc. 1).

Ryc. 1. Położenie miasta Lubawka na tle województwa dolnośląskiego

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Lubawka położona jest na granicy Sudetów Zachodnich i Środkowych. Powierzchnia, jaką zajmuje wynosi ponad 138 km² i zamieszkała jest przez około 12 tysięcy osób. W centralnej części obszaru mieści się jedno z największych obniżień w Sudetach - Brama Lubawska. Gmina od południa sąsiaduje z Republiką Czeską od północy z Rudawami Janowickimi. Od zachodu ograniczona jest Lasockim Grzbietem - najbardziej wysuniętą na wschód częścią Karkonoszy. Po wschodniej stronie gminy leżą Góry Krucze oraz pasmo Zaworów, będące północnym fragmentem Gór Stołowych.

Współrzędne geograficzne miasta Lubawka wynoszą 50°42' N oraz 16°00' E. Miejscowość znajduje się na wysokości 602m npm, zajmuje powierzchnię 22 km². Ludność Lubawki na dzień 31.05.2010r. – 6.609 osób.

DANE DLA GMINY (2007, GUS) - 25,03% ludności powiatu, w tym w miastach - 55,60%, zaludnienie 87 mieszk./ km². Powierzchnia – 34,86% powierzchni powiatu.

Odległość z Lubawki do stolicy województwa – Wrocławia wynosi 110 km. Lubawka leży w odległości 32 km od Wałbrzycha, 40 km od Jeleniej Góry, 70 km od Legnicy, 120 km od Pragi, 250 km od Poznania i 455 km od Warszawy. 113 km jest z Lubawki do drogowego przejścia granicznego z Niemcami (w Zgorzelcu).

2.2. Położenie administracyjne

Miasto Lubawka położone jest w gminie miejsko-wiejskiej Lubawka, w powiecie kamiennogórskim (ryc. 2), w województwie dolnośląskim. Gmina Lubawka graniczy z gminami:

- Kamienna Góra, położona w powiecie kamiennogórskim – od północy,
- Kowary, położone w powiecie jeleniogórskim – od wschodu,
- Mieroszów, położony w powiecie wałbrzyskim – od zachodu,
- oraz z Republiką Czeską – od południa – przejście graniczne.

Ryc. 2. Położenie miasta Lubawka na tle powiatu kamiennogórskiego.

Źródło: Gminy, www.gminy.pl.

W skład gminy wchodzi 15 miejscowości: miasto Lubawka oraz wsie: Błazejów, Błazkowa, Bukówka, Chełmsko Śląskie, Jarkowice, Miskowice, Niedamirów, Okrzeszyn, Opawa, Paczyn, Paprotki, Stara Białka, Szczepanów, Uniemyśl.

Gęstość sieci osadniczej w gminie Lubawka mierzona liczbą miejscowości na 100 km² powierzchni wynosi 10,9. Jest to wartość mniejsza od wskaźnika charakteryzującego powiat kamiennogórski, wynoszący 11,6 i województwa dolnośląskiego, wynoszący 15,00.

Położenie miasta na tle regionu jest korzystne. Wpływ na to mają zarówno walory naturalne, jak i usytuowanie przy granicy z Czechami.

W Lubawce znajdują się: 53 ulice i dwa place.

2.3. Historia miasta

Położenie Lubawki w pobliżu jednego z najniższych przejść przez Sudety, którą biegła niegdyś jedna z dróg łączących ziemie Europy północnej i południowej miało bardzo duży wpływ na losy miasta. Nie wiadomo dokładnie, kiedy na terenach tych osiedlili się pierwsi ludzie. Najstarsze ślady działalności człowieka sięgają czasów neolitu. Przypuszcza się, że pierwsza osada istniała tu już w X w. (plemię Bobrzan), ale fakt ten nie ma potwierdzenia w dokumentach. Najwcześniejsza udokumentowana wzmianka, w której pada nazwa Lubavia, pochodzi z 1284 r., co nie oznacza że osada nie istniała już na tym terenie dużo wcześniej. Za datę nadania praw miejskich powszechnie został przyjęty rok 1292 - przekazanie okolicznych terenów przez Bolka I (księcia świdnicko-jaworskiego) zakonowi cystersów z Krzeszowa. Miasto było w posiadaniu zakonu aż do 1810 r.

Jeszcze długo przed otrzymaniem praw miejskich Lubawka dawała schronienie kupcom zmierzających do granicy czeskiej. Do 1392 r. Lubawka, wchodząca w skład Księstwa Świdnickiego była wierna koronie polskiej, po czym przeszła we władanie czeskie. W czasie wojen husyckich (1425 i 1431), nie posiadające murów obronnych miasto, zostało zniszczone i spustoszone. Dziesiątki wojen, epidemii i klęsk żywiołowych w XV w. nie oszczędzały miasta. Od 1526 r. Śląsk, a wraz z nim Lubawka przechodzi w panowanie Habsburgów.

Wiek XVI jest bardziej szczęśliwy dla Lubawki. Dzięki rozwijającemu się na tym terenie tkactwu lnu miasto zaczyna się intensywnie rozwijać. Rozwój zostaje zahamowany przez wojnę trzydziestoletnią (1618-1648), a zwłaszcza kryzysem gospodarczym, który nastąpił po wojnie. W 1646 wojska szwedzkie obrały sobie Lubawkę

jako miejsce kwaterunku. Miasto zostało splądrowane. Przez ponad pół roku miasto było zupełnie opuszczone przez mieszkańców.

Po zakończeniu działań wojennych miasto powoli zaczęło rozwijać się. Reaktywowano produkcję i handel płótnem. Prawdziwe ożywienie gospodarcze na tym terenie nastąpiło w XVIII w. - otwarcie wolnego portu w Trieście spowodowało, że Lubawka znalazła się na drodze tranzytowej ze Śląska do krajów naddunajskich.

O wysokim stopniu rozwoju miasta świadczyć może informacja z 1784 r., że w Lubawce było 269 domów, w tym 8 budynków użyteczności publicznej, młyn wodny, młyn do mielenia kory dębowej, 4 bielniki, folusz i magiel. Wśród 406 mieszczan było ponad 100 rzemieślników (związanych głównie z tkactwem i płóciennictwem). Wymieniano 101 tkaczy, posiadających 149 krosien. W innych branżach pracowało, w zależności od szacunków od 51 do 100 osób.

Wiek XVIII przyniósł jednak miastu szereg klęsk żywiołowych. Najbardziej tragiczny był pożar, który wybuchł 11 października 1734 r., który doszczętnie strawił niemal całe miasto razem z ratuszem, szkołą, plebanią i kościołem. Ludność schroniła się u cystersów w Krzeszowie i Chełmsku Śląskim. Klasztor udzielił im bezprocentowych pożyczek, a także udostępnił materiały ze swoich zasobów, na odbudowę miasta. Woda również nie oszczędziła Lubawki. W latach 1736-37 odnotowano największą powódź. Po zalanych wodą ulicach pływały pstrągi. Z wydarzeniem tym związany jest wizerunek herbu miasta. Znaczący dla miasta i regionu był rok 1810, kiedy to nastąpiła likwidacja zakonu cystersów oraz jego wywłaszczenie. Lubawka i Chełmsko Śląskie mogły się zacząć rozwijać samodzielnie. W tym czasie miasto liczyło ponad 1500 mieszkańców - o połowę mniej niż sąsiednia Kamienna Góra. Okres Wiosny Ludów zapisał się w kronikach lubawskich początkowo wystąpieniami mieszczan, chłopów i robotników. Jednakże kolejny wielki pożar, który wybuchł 17 września 1848 r., który zniszczył doszczętnie około 150 domostw i budynków gospodarczych, skierował uwagę ludności na odbudowie miasta.

W 1857 i 1865 r. uruchomiono w mieście pierwsze przedsiębiorstwa mechaniczne. Dużym wpływem na rozwój miasta było doprowadzenie w 1867 r. linii kolejowej z Sędziszawia oraz późniejsze przedłużenie jej do Czech. Od 1862 r. rozwijało się w okolicach górnictwo węgla kamiennego, które niestety pod względem wielkości wydobycia (ok. 20 tys. ton rocznie) nie dorównywało innym zagłębiom dolnośląskim i tym po stronie czeskiej. W roku 1873 r. powstała lokalna gazownia. W roku 1890 wśród licznych zakładów przemysłowych wymieniano m.in. wielką tkalnię, wytwórnię celulozy i

wyrobów celulozowych oraz hutę szkła. W mieście działały wszystkie ważne instytucje i urzędy. W 1864 uruchomiono szpital. W związku ze swym przygranicznym położeniem oraz malowniczą okolicą, Lubawka cieszyła się dużym zainteresowaniem turystów. Najczęściej odwiedzane były: Dolina Miłości, Krucze Skały, kościół ewangelicki oraz kalwaria na Świętej Górze. W latach 90-tych XIX w. Lubawka była już znaną miejscowością turystyczną i popularnym letniskiem. Działało wówczas kilkanaście hoteli, gospód i schronisk młodzieżowych.

Okres międzywojenny przyniósł miastu szereg obiektów sportowych. W 1924 roku powstała skocznia narciarska na północnym zboczu Kruczej Skały, nieco później powstał duży zespół obiektów sportowych z boiskami i zapleczem. Służyły one początkowo sportowcom niemieckim do przygotowań na olimpiadę w Berlinie w 1936 r., a w późniejszym czasie hitlerowskiej organizacji młodzieżowej, jako ośrodek szkoleniowo-rekreacyjny.

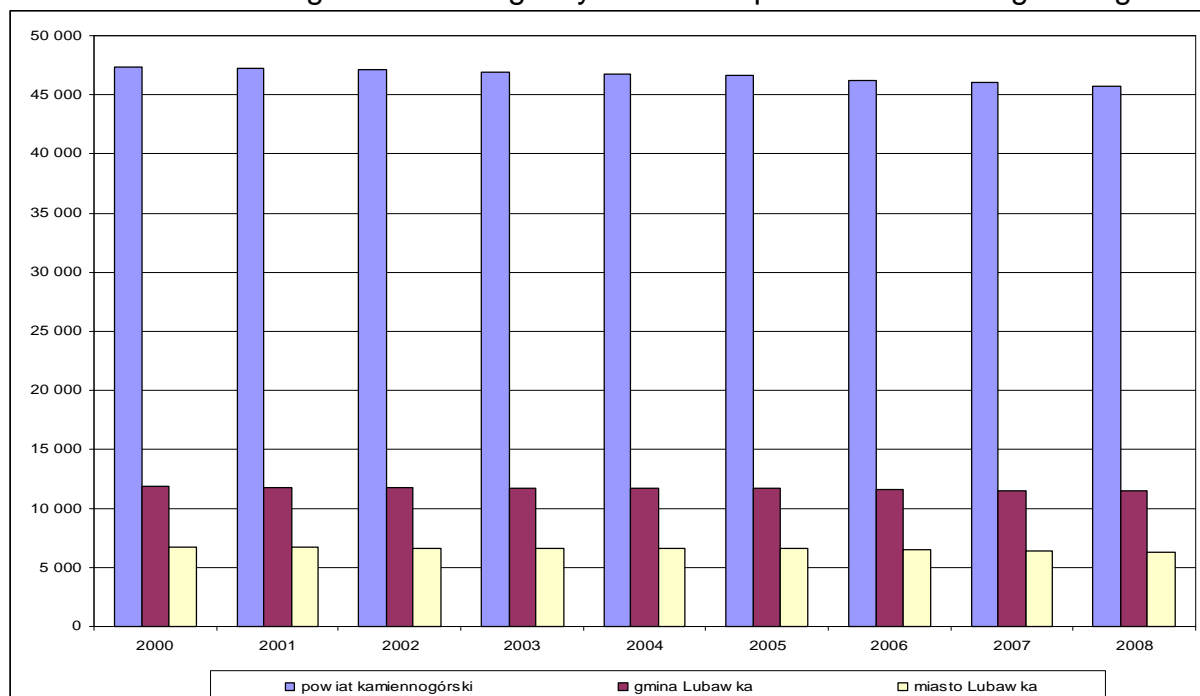
W czasie II Wojny światowej w mieście istniały obozy pracy przymusowej, a z końcem 1944 r. utworzono tutaj filię obozu Gross-Rosen, w której to przebywało około 500 kobiet pochodzenia żydowskiego - przywiezionych z Oświęcimia. Zniszczenia wojenne ominęły Lubawkę, gdyż nie toczyły się na tych terenach działania wojenne. Wojska radzieckie zajęły miasto 7 maja 1945 r. W czasie tym w mieście przebywało około 6300 rdzennych mieszkańców oraz około 1000 osób uciekających przed frontem. W latach 1945-47 na mocy umów międzynarodowych ludność niemiecka została wysiedlona w głąb Niemiec. Na ich miejsce przybywali polscy osadnicy wysiedleni z terenów przyłączonych do Związku Radzieckiego, a także z centralnej Polski i w dużej ilości z okolic Nowego Sącza.

2.4. Ludność i demografia

2.4.1. Ludność

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego ludność faktycznie zamieszkała w gminie Lubawka na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 11 467 osób, w tym w mieście 6 351 osób, co stanowi 55,4% ludności gminy (ryc. 3). Ludność miasta, jak i całej gminy, w ostatnich latach stopniowo ale systematycznie spada.

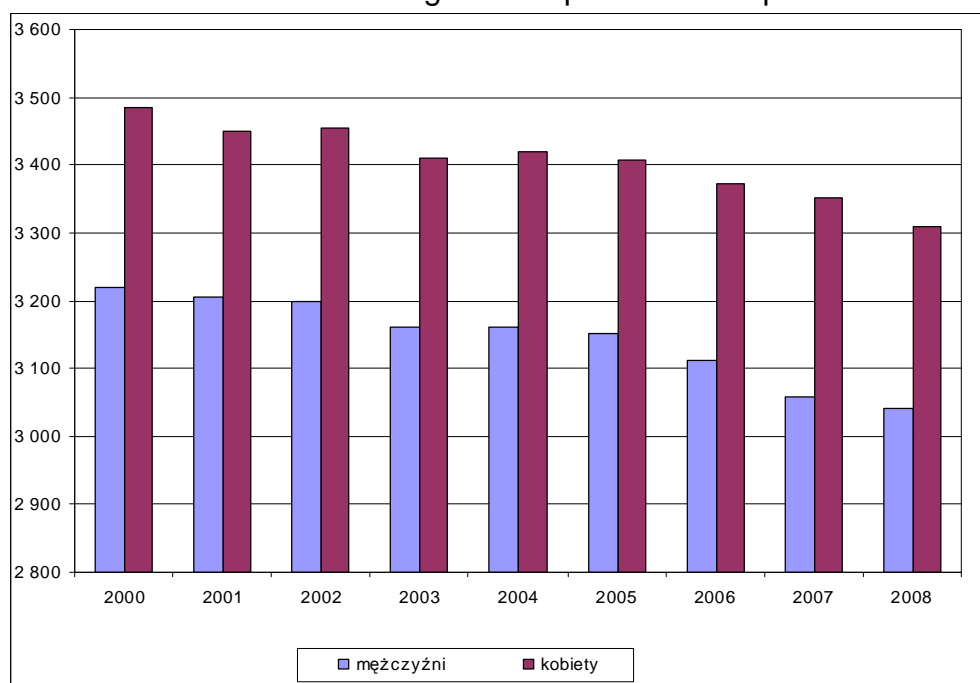
Ryc. 3. Ludność miasta Lubawka wg faktycznego miejsca zamieszkania na dzień 31 grudnia na tle gminy Lubawka i powiatu kamiennogórskiego

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Stałą tendencją jest również nieznaczna przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w mieście (ryc. 4).

Ryc. 4. Ludność miasta Lubawka wg faktycznego miejsca zamieszkania na dzień 31 grudnia z podziałem na płeć

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Zaludnienie w mieście Lubawka wynosiło w 2008 roku 283 osoby na km² i w ostatnich latach generalnie pozostaje bez zmian. Zaludnienie na obszarze wiejskim to 44 osoby na km², zaś w całej gminie 83 osoby na km², co również nie zmieniło się w ostatnich latach.

2.4.2. Potencjał demograficzny

Wśród głównych czynników kształtujących bilans ludnościowy miasta wymienić należy ruch naturalny ludności (zgony i urodzenia) oraz procesy migracyjne.

Miejscowość w latach 2000 - 2008 cechuje zróżnicowany przyrost naturalny, przybierający wartości od 3,1 do - 6,1 na 1000 ludności. Najniższy przyrost naturalny zanotowano w mieście w 2007 roku. Zdecydowanie wyższy przyrost naturalny odnotowano w latach 2006 - 2008 na terenie wiejskim gminy Lubawka, co wiąże się z wyższą na obszarze wiejskim liczbą urodzeń (ryc. 5).

Ryc. 5. Przyrost naturalny w mieście Lubawka i na obszarze wiejskim gminy

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Liczba zawieranych małżeństw w mieście również była zróżnicowana, w 2008 roku wyniosła 4,8 na 1000 ludności, podczas gdy w województwie dolnośląskim 6,6 (tab. 1).

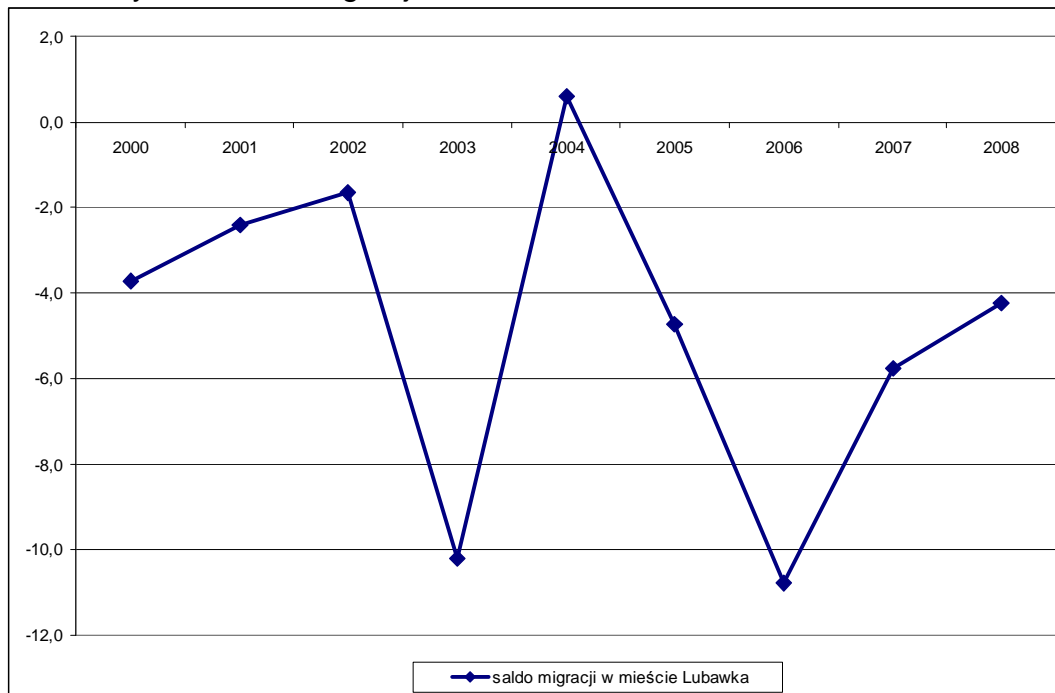
Tabela 1. Ruch naturalny ludności miasta Lubawka

Ruch naturalny ludności	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Małżeństwa na 1000 ludności	5,9	4,3	7,0	5,7	6,0	7,0	4,8
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,5	9,2	8,5	9,4	10,0	7,0	9,9
Zgony na 1000 ludności	12,2	10,8	10,9	11,7	11,0	13,0	13,4
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,7	-1,6	-2,4	-2,2	-1,1	-6,0	-3,5

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Trendy migracyjne w mieście Lubawka wskazują na ujemne saldo migracyjne.

Ryc. 6. Saldo migracji na 1000 mieszkańców w mieście Lubawka

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 2. Migracje w mieście Lubawka

Migracje	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Zameldowania ogółem	69	43	54	36	52	79	48
Zameldowania z miast	27	21	23	16	26	34	23
Zameldowania ze wsi	41	21	31	19	26	41	23
Zameldowania z zagranicy	1	1	-	1	-	4	2

Wymeldowania ogółem	80	110	50	67	122	116	75
Wymeldowania do miast	47	73	30	44	71	57	33
Wymeldowania na wieś	29	36	20	23	31	49	25
Wymeldowania za granicę	4	1	-	-	20	10	17

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

O potencjale demograficznym miasta decydują nie tylko trendy wpływające na liczebność jego mieszkańców, ale także struktura wiekowa ludności, w tym zwłaszcza proporcja ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym. Wskaźnikiem opisującym tę proporcję jest współczynnik obciążenia demograficznego. W 2008 roku w Lubawce na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 51,2 osób w wieku nieprodukcyjnym (tab. 3.).

Tabela 3. Wskaźniki obciążenia demograficznego

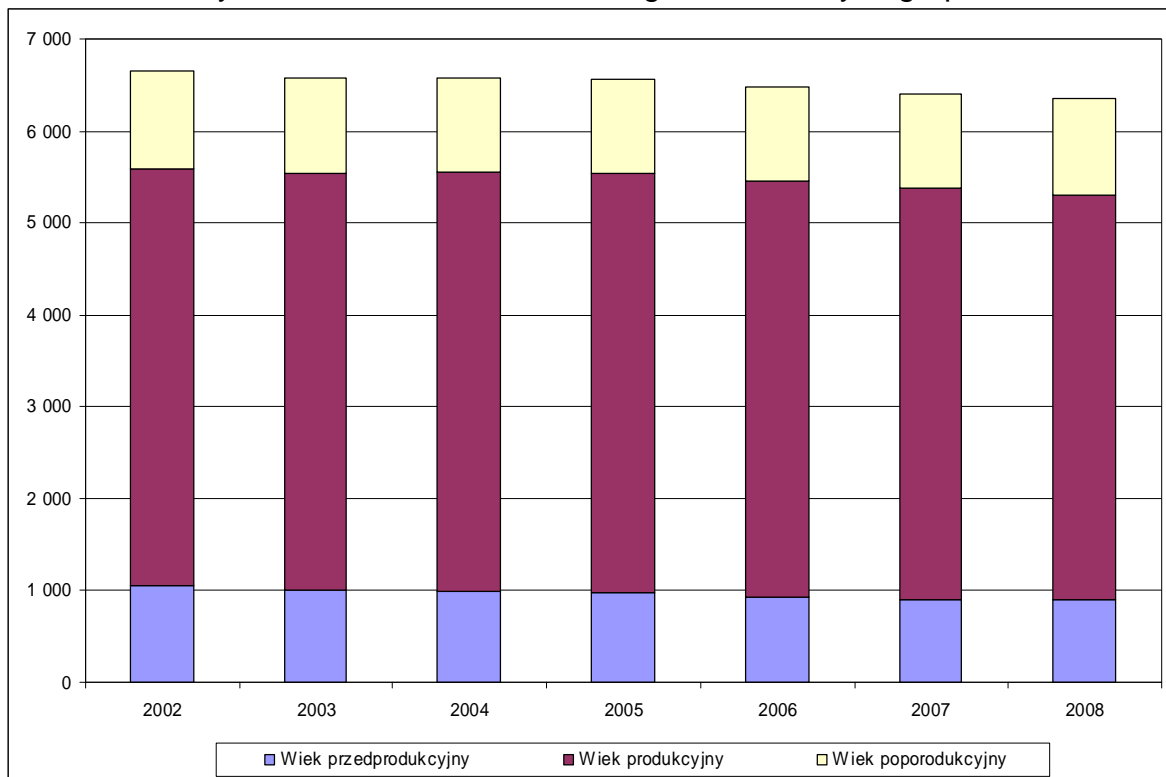
Wskaźniki obciążenia demograficznego	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	58,3	55,1	52,9	51,6	51,0	51,0	51,2
Ludność w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	76,9	79,8	82,9	85,5	88,7	92,0	96,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	25,3	24,5	24,0	23,8	24,0	24,4	25,1

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Analiza wskaźników obciążenia demograficznego i struktury ludności według ekonomicznych grup wieku pozwala na wskazanie pewnych charakterystycznych dla Lubawki tendencji. Zauważyć należy postępujący spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym (ryc. 7). Utrzymywanie się takich tendencji jest niekorzystne, grozi bowiem postępującym starzeniem się ludności miasta.

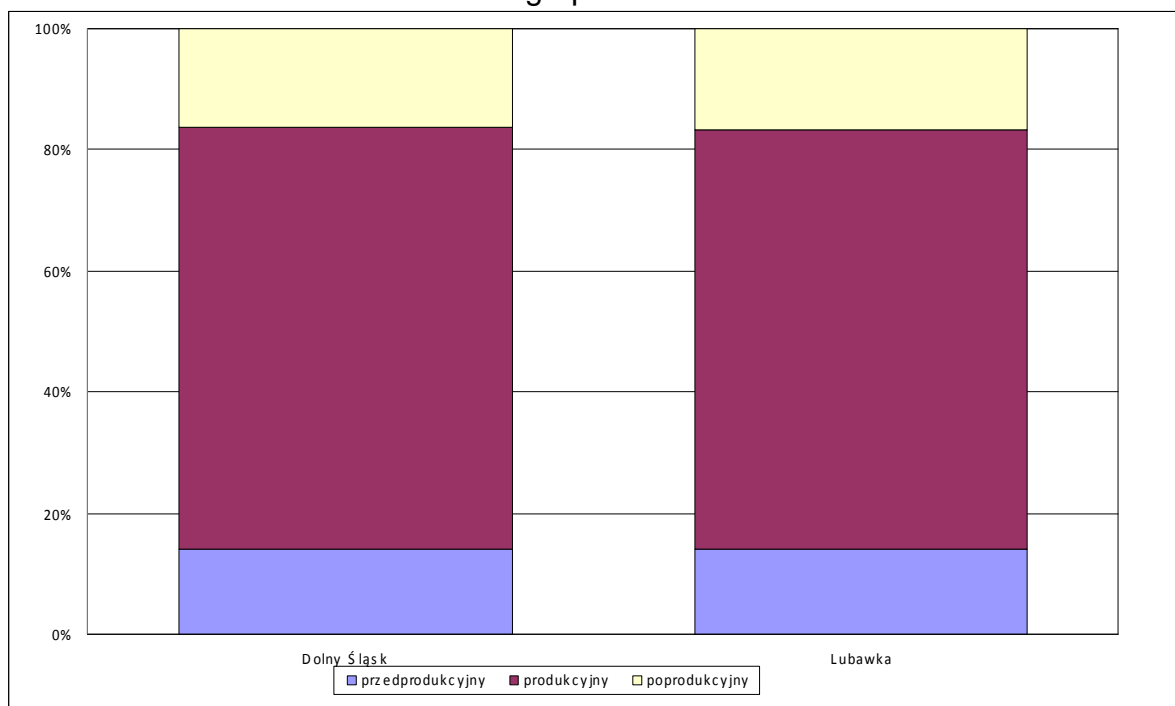
Analiza struktury ludności Lubawki według ekonomicznych grup wieku na tle Dolnego Śląska wskazuje na identyczną strukturę demograficzną miasta jaka istnieje w całym województwie. (ryc. 8).

Ryc. 7. Ludność Lubawki według ekonomicznych grup wieku

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Ryc. 8. Ludność Lubawki i województwa dolnośląskiego według ekonomicznych grup wieku w roku 2008

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

2.4.3. Osoby niepełnosprawne w mieście Lubawka

Danych dotyczących osób niepełnosprawnych zamieszkujących w Lubawce dostarcza Narodowy Spis Powszechny z 2002 roku. Zgodnie z nim w mieście zamieszkiwało 1027 osób niepełnosprawnych, w tym 696 z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością i 331 osób z niepełnosprawnością biologiczną.

Osoby z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością stanowiły 10,5% mieszkańców miasta. Mężczyzn niepełnosprawnych z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością było 54,5%, zaś kobiet 45,5%.

Biorąc pod uwagę powyższe dane niezmiernie istotne jest, aby w ramach podejmowanych działań inwestycyjnych uwzględniane były potrzeby osób niepełnosprawnych, tak aby działania modernizacyjne nie przyczyniały się do pogłębienia wykluczenia niepełnosprawnych i by mogli oni również korzystać z ich efektów. Dlatego wszystkie projekty realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji będą uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych.

2.4.4. Imigranci, mniejszości narodowe, etniczne oraz uchodźcy

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego wskazują, że na terenie powiatu ziemskiego kamiennogórskiego, w skład którego wchodzi miasto Lubawka, zamieszkiwało w 2002 roku 111 osób deklarujących narodowość niepolską, co stanowiło 0,2% ogółu mieszkańców.

Brak jest bliższych danych odnośnie zamieszkujących na terenie miasta Lubawka imigrantów, mniejszości narodowych, etnicznych oraz uchodźców. Osoby narodowości niepolskiej nie stanowią zwartych skupisk mieszkańców, nie zdiagnozowano też żadnych problemów wśród mieszkańców narodowości niepolskiej.

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Podmiotem zarządzającym siecią wodociągową i kanalizacyjną jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „SANIKOM” Sp. z o.o. z siedzibą w Lubawce, przy ul. Nabrzeżnej 5a.

Gmina Lubawka zaopatrywana jest w wodę poprzez sieć wodociągową o długości 21,74 km. Aktualnie dla potrzeb wodociągów eksploatowane jest jedno ujęcie wody

podziemnej o wydajności $d = 2232 \text{ m}^3/\text{d}$ i trzy studnie. Woda uzdatniana jest podchlorynem bezpośrednio na ujęciu. Wiek sieci wodociągowej wynosi od 1 roku do 100 lat. Woda jest dostarczana do 2178 odbiorców, z wodociągów korzystają gospodarstwa domowe w liczbie 2014 oraz przedsiębiorcy/rzemieślnicy w ilości 164. Woda spełnia wymagania w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, jej zużycie wynosi $181\,558 \text{ m}^3/\text{rok}$ na cele bytowo-gospodarcze.

Sieć kanalizacyjna ogólnospławna ma długość 25,53 km. Sieć kanalizacyjna liczy sobie od 6 do 80 lat. Sieć ma 1983 odbiorców, w tym: gospodarstwa domowe – 1836 oraz przedsiębiorcy/rzemieślnicy – 147.

W ramach projektu realizowanego ze środków własnych Gmin partnerskich przy dofinansowaniu ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej 2007 – 2013 Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska realizowany jest projekt „**Ochrona i racjonalne gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi na polsko - czeskim pograniczu**”. Termin realizacji czerwiec 2009 – sierpień 2011. Jednym z zadań jest budowa kanalizacji sanitarnej w Lubawce o długości 3.796,55 m, do której zostanie podłączonych 26 budynków zamieszkiwanych przez 101 osób, domy wczasowe na 100 osób + obsługa oraz obiekt stadionu z całym zapleczem.

Sieć kanalizacyjną obsługuje miejska oczyszczalnia ścieków w Lubawce, zlokalizowana przy ul. Komunalnej. Moc przerobowa oczyszczalni to $5612 \text{ m}^3/\text{d}$, zaś aktualna ilość oczyszczanych ścieków to 150 - 5000 m^3/d .

2.5.2. Sieć energetyczna, gazowa, energia cieplna, telekomunikacja i Internet

Sieć energetyczna

Według dokumentu „*Projekt założeń do planu zaopatrzenia miasta i gminy Lubawka w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – diagnoza i opis stanu aktualnego*” z 2002 roku - jednostką odpowiedzialną za eksploatację i właścicielem urządzeń związanych z dostawą energii elektrycznej na obszarze miasta i gminy Lubawka jest Zakład Energetyczny Jelenia Góra S.A.

Obiekty znajdujące się na terenie miasta i gminy Lubawka zasilane są ze stacji GPZ – t 110/20kV zlokalizowanej przy ul. Kamiennogórskiej w Lubawce. Z tej stacji wyprowadzona jest sieć rozdzielcza średniego napięcia 20kV, która pracuje w układzie

pętlowym (z rozcięciami ruchowymi), z przewagą odcinków napowietrznych. Moc zainstalowana w stacji GPZ-t to 10 MVA z czego około 50% jest wykorzystana.

Przez teren miasta i gminy Lubawka przebiegają następujące linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV:

- S-362 – linia napowietrzna, jednotorowa relacji R-357 Kamienna Góra – R-362 Lubawka.

Największą grupą odbiorców energii elektrycznej w mieście i gminie jest sektor mieszkalnictwa o udziale 59,7% w rynku energii elektrycznej. Drugim sektorem pod względem udziału w zużyciu energii elektrycznej jest przemysł (29,1%), a obiekty użyteczności publicznej, usług i handlu mają udział 9,4% w całkowitym zużyciu energii elektrycznej.

Stacje transformatorowe

Na terenie miasta i gminy Lubawka zainstalowanych jest 80 szt. stacji transformatorowych.

Rezerwy mocy

Na terenie miasta Lubawka istnieje rezerwa w systemie elektroenergetycznym w obszarach:

- Lubawka ul. Torowa,
- Lubawka ul. Lipowa,
- Lubawka ul. Krótka,

Sieć gazowa

Miasto Lubawka jest zgazyfikowane, siecią gazową zarządza Dolnośląska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy Zgorzelec, ul. Fabryczna 1.

Lokalizacja stacji gazowych w Lubawce:

- Ø ul. Szymrychowska - stacja gazowa II⁰
- Ø ul. Lipowa - stacja gazowa I⁰
- Ø ul. Lipowa - stacja gazowa II⁰
- Ø ul. Wojska Polskiego - stacja gazowa II⁰

Budowa gazociągu miała miejsce w latach 1919-1956. Długość sieci gazowej ogółem wynosi 22,75 km, z czego sieć niskiego ciśnienia liczy 16,25 km, średniego ciśnienia 3,5 km i średniego podwyższonego ciśnienia 3,0 km.

Z gazu ziemnego – zgodnie z danymi na maj 2010 roku – korzysta 2101 gospodarstw domowych. Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wynosi 492. Średnie roczne zużycie ogółem wyniosło 1898 tys. m³.

Energia ciepła

Na terenie miasta i gminy Lubawka zlokalizowane są następujące kotłownie lokalne:

- Lubawka, ul. Dworcowa 15, kotłownia osiedlowa, rodzaj paliwa - gaz, moc maksymalna 1150 kW;
- Lubawka, ul. Krótka, kotłownia osiedlowa, rodzaj paliwa – gaz, moc maksymalna 530 kW;
- Lubawka, Al. Wojska Polskiego, kotłownia przy zakładzie przemysłowym, rodzaj paliwa – gaz, moc maksymalna 1560 kW;
- Chełmsko Śląskie, ul. Słoneczna, kotłownia osiedlowa, rodzaj paliwa – węgiel eko groszek, moc maksymalna 750 kW.

Ponadto na terenie gminy - w Bukówce, przy zaporze (rzeka Bóbr) zlokalizowana jest hydroelektrownia o mocy maksymalnej 80 kW.

W mieście i gminie Lubawka dokładna liczba kotłowni indywidualnych opalanych paliwami gazowymi i olejowymi nie jest znana. W roku 2002 było ponad 2000 odbiorców korzystających z gazu ziemnego na potrzeby grzewcze, ciepłą wodę, technologiczne i bytowe (dane OZG Zgorzelec).

Systemy telekomunikacyjne

Gmina Lubawka wyposażona jest w nowoczesne systemy telekomunikacyjne. Operujące na terenie gminy firmy zapewniają szeroką gamę usług. Są wśród nich usługi powszechne: telefoniczne, telegraficzne, teleksowe i telefaksowe oraz specjalistyczne w dziedzinie transmisji danych, radiokomunikacji i dostępu do Internetu.

2.5.3. Gospodarka odpadami

Zorganizowany system gromadzenia i wywozu odpadów obejmuje większość mieszkańców miasta i gminy oraz wszystkie obiekty użyteczności publicznej. Gmina posiada program ochrony środowiska oraz program gospodarowania odpadami.

Obsługę w zakresie wywozu odpadów prowadzi firma Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Sanikom” Sp. z o.o. ul. Nadbrzeźna 5a w Lubawce. Zatrudnionych w firmie jest 120 osób.

Odpady z terenu gminy deponowane są na składowisku odpadów komunalnych w Lubawce, zarządzane przez Sanikom Sp. z o.o. Wysypisko Odpadów Komunalnych. Teren składowiska odpadów komunalnych położony jest w północno – zachodniej, peryferyjnej części miasta Lubawka, w odległości ok. 2 km od centrum. Pojemność wysypiska wynosi 50 – 500m³. Wysypisko zostało oddane do użytkowania w 2010 roku, spełnia wszelkie normy i obsługuje łącznie 8 gmin. Przewidywany czas eksploatacji do 2017 roku. W skład wysypiska wchodzi: kwatera o pojemności 9002m², budynki i hale o powierzchni 3737m² oraz drogi o powierzchni 7000m².

W gminie prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, które są poddawane segregacji na miejscu składowania. Część z nich, m.in. szkło, tworzywo sztuczne, makulatura udaje się sprzedawać do powtórnego wykorzystania.

Stacje zlewnie odpadów płynnych zorganizowane są w dwóch miejscowościach: w Chełmsku Śląskim i w Lubawce.

2.5.4. Infrastruktura drogowa i kolejowa. Komunikacja

Z punktu widzenia połączeń regionalnych i międzynarodowych położenie komunikacyjne gminy jest bardzo korzystne. Lubawka jest usytuowana w bezpośrednim sąsiedztwie granicy polsko-czeskiej (przejście graniczne) i pobliżu granicy polsko-niemieckiej, na trasie głównych, międzynarodowych szlaków komunikacyjnych, w pobliżu aglomeracji miejskich (Jelenia Góra, Wałbrzych) i miast (Kamienna Góra). Korzystna jest także bliskość czeskich atrakcji turystycznych oraz położenie w sąsiedztwie Klasztoru Cystersów w Krzeszowie

Przez miasto Lubawka przebiega droga krajowa nr 5 - łącząca (wraz z odcinkiem drogi krajowej nr 1 między Świeciem a Gdańskiem) jedne z największych aglomeracji miejskich w Polsce, tj. Trójmiasto, aglomerację bydgosko-toruńską, poznańską i wrocławską. Przebiega przez województwa: kujawsko-pomorskie, wielkopolskie i dolnośląskie. Dalej biegnie do Czech przez Lubawkę.

Pomiędzy Bielanami Wrocławskimi a Kostomłotami (28 km) przebieg drogi nr 5 pokrywa się z trasą autostrady A4, a na odcinku Świecie – Wrocław z trasą europejską E261. Jest to bardzo ważny szlak drogowy. Na terenie miasta Lubawka długość drogi nr

5 wynosi 10,2 km i przebiega przez ulice: Kamiennogórską, Dworcową, Al. Wojska Polskiego i ul. Świerczewskiego.

Przez miasto wiedzie również droga wojewódzka nr 369 (DW369) łącząca DK5 w Lubawce z DW368 w okolicy Kowarskiego Rozdroża. Droga prowadzi przez Grzbiet Lasocki (wschodnia część Karkonoszy) oraz obok Zbiornika Bukówka. Droga widokowa o stromych nachyleniach, dużej różnicy wysokości i kilku ostrych zakrętach w okolicy Kowarskiego Rozdroża. Na terenie miasta Lubawka długość drogi nr 369 wynosi 3,3 km i jest w dobrym stanie technicznym.

Na terenie miasta Lubawka zlokalizowane są drogi powiatowe o łącznej długości 15,7 km. Stan nawierzchni asfaltowych ul. Szymrychowskiej na odcinku 500m od skrzyżowania z drogą krajową jest dobry. Pozostały odcinek w kierunku Chełmska Śl. oraz drogi powiatowe w kierunku Lipienicy oraz Błażkowej wymagają przeprowadzenia generalnego remontów.

Łączna długość dróg gminnych o nawierzchni: asfaltowej, z kostki kamiennej, kostki betonowej oraz gruntowe w mieście Lubawka wynosi 11,1 km, a łączna długość chodników to 7,5 km, w tym: wzdłuż dróg powiatowych 1,1 km i wzdłuż gminnych 6,4 km. Nawierzchnie ulic: Cmentarnej, Tkackiej, Kombatantów, Sportowej (część), Ogrodowej, Pocztovej, Podgórze, Mickiewicza (część), Anielewicza, Celnej (część) i ul. Dolnej można uznać, jako zadawalający. Natomiast pozostała sieć dróg gminnych wymaga remontu lub przebudowy (jezdni + chodniki). Ilość miejsc parkingowych na terenie gminy wynosi 90. Długość ścieżek rowerowych 200 km.

W mieście dobrze rozwinięty jest samochodowy transport zbiorowy. Podmioty świadczące usługi w zakresie transportu zbiorowego to Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Kamiennej Górze, firma Eurotrans z siedzibą w Kochanowie oraz Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Jeleniej Górze. Z Lubawki można bezpośrednio dotrzeć do każdego sołectwa gminy oraz do miejscowości sąsiednich takich jak m.in.: Kamienna Góra, Jelenia Góra.

29 grudnia 1869, dzięki uruchomieniu jednotorowej linii kolejowej Kamienna Góra-Královec o długości 12,5 km, ze stacją Lubawka, miasto uzyskało połączenie kolejowe z resztą Dolnego Śląska. W sierpniu 1921 linia została zelektryfikowana. W styczniu 1945 zdemontowano trakcję elektryczną. Towarowe przejście graniczne istniało tu do połowy 2001 r. W lipcu 2008 przywrócono sezonowe przewozy pasażerskie - pociągi kursują wyłącznie w weekendy na trasie Jelenia Góra – czeski Trutnov. Reaktywacja połączenia stała się możliwa dzięki porozumieniu, jakie PKP Przewozy Regionalne zawarły z firmą

Viamont - prywatnym przewoźnikiem kolejowym z Czech, oraz dzięki zaangażowaniu Dolnośląskiego Urzędu Marszałkowskiego, który dofinansował pociągi na odcinku polskim oraz udostępnił tabor do obsługi całego połączenia. Przewozy są realizowane polskim szynobusem SA 134.

2.5.5. Zabudowa Lubawki

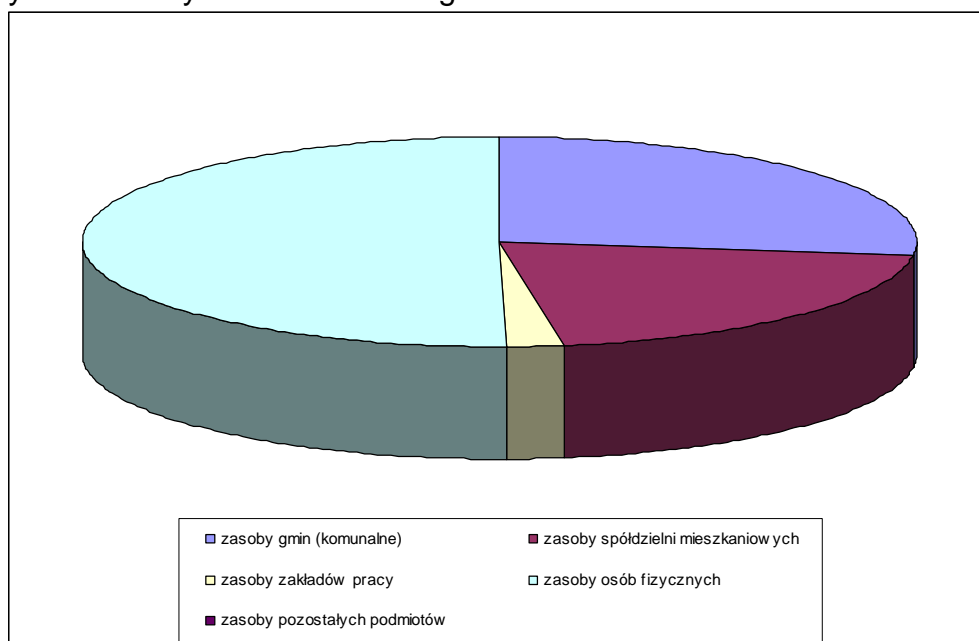
Plan miasta oparty jest o trzon kompozycyjny rynku i wychodzących z niego ulic. Na początku XVIII w. Lubawka rozbudowała się i w dość znaczny sposób zmieniła swój architektoniczny wygląd. Centralnym akcentem architektonicznym jest stojący po środku rynku ratusz i przyrynkowe podcienie kamienic związane z handlem płótnem, z którego produkcji słynęła Lubawka.

Obecnie na terenie miasta Lubawka występuje zabudowa wielorodzinna oraz zabudowa jednorodzinna.

W 2008 roku średnio powierzchnia użytkowa mieszkania w Lubawce wynosiła 59,3m², czyli na jednego mieszkańca przypadało 22,8m².

W Lubawce główni właściciele mieszkań to osoby fizyczne – ich własnością jest 50,1% mieszkań. Największym instytucjonalnym właścicielem jest gmina – zasoby komunalne stanowią 26,9% mieszkań w Lubawce (ryc. 9).

Ryc. 9. Zasoby mieszkaniowe wg form własności w Lubawce w roku 2007

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

2.6. Tereny przemysłowe i powojkowe

Ok. 9 ha przy ul. Kamiennogórskiej stanowiło Zakłady Przemysłu Dziewiarskiego „WATRA”. Po upadku zakładu powstał nowy „JURTAL” Sp. z o.o., który również ogłosił upadłość. Tereny te zostały rozdysponowane wierzycielom przez syndyka masy upadłościowej. Obecnie funkcjonują na tym terenie zakład przemysłu drzewnego, sortownia odzieży używanej oraz budowany jest zakład sortowni odpadów dla firmy „SANIKOM”.

Po reorganizacji Straży Granicznej, zlikwidowano w Lubawce jej jednostkę. Budynek wraz z działką przy ul. Przyjaciół Żołnierza - administrowane wcześniej przez Łużycki Oddział Straży Granicznej w Lubaniu - został przekazany Agencji Mienia Wojskowego.

2.7. Obiekty dziedzictwa kulturowego

Zabytki architektury i budownictwa występują na terenie całej gminy. Są to: kościoły, zabudowania, budynki mieszkalne i gospodarcze. Zachowały one elementy pierwotnych układów urbanistycznych. W okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanych układów zabudowy poszczególnych miejscowości nie uległ zasadniczym zmianom.

Do najciekawszych zabytków na terenie miasta Lubawka należą:

- Ø **Zabytkowe kamieniczki lubawskiego rynku** (fot. 1) - na początku XVIII w. w wyniku gospodarczej prosperity Lubawka rozbudowała się i w dość znaczny sposób zmieniła swój architektoniczny wygląd. Z tego właśnie okresu pochodzi zabudowa przyrynkowa miasta, która ulegając niewielkim przebudowom w XIX i XX w. zachowała swój wygląd do dzisiaj. Podcienie kamienic związane są z handlem płótnem, z którego produkcji słynęła Lubawka.
- Ø **Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Lubawce** (fot. 2) - wzniesiono go w latach 1609-1615. W roku 1709 prowadzono przebudowę świątyni, nadając jej nowe sklepienie. W 1734 r. w wyniku pożaru zniszczony został dach kościoła, sklepienia, dzwony i hełm wieży. W 1735 r. odbudowano kościół wg projektu budowniczego klasztoru krzeszowskiego Antoniego Józefa Jentscha. Wnętrze kościoła w stylu barokowym, wieża renesansowa. Na uwagę zasługuje przepiękny ołtarz.

Fot. 1. Ratusz i kamieniczki w Rynku.

Źródło: <http://www.wroclaw.hydral.com.pl/100392,foto.html>

Fot. 2. Ołtarz kościoła p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny

Źródło: <http://www.wroclaw.hydral.com.pl/291727,foto.html>

Ø **Kościół p.w. św. Krzysztofa w Lubawce** - fundatorem kościoła był Opat Rosa. Został wybudowany w latach 1685-86, a w roku 1723 przebudowany. Zmieniony został szczyt elewacji frontowej, budowla uzyskała wygląd dziś nam znany. Kościół w stylu barokowym.

Fot. 3. Kościół p.w. św. Krzysztofa

Źródło: <http://www.wroclaw.hydral.com.pl/291607,foto.html>

Obiekty dziedzictwa kulturowego w mieście Lubawka wpisane do rejestru zabytków zestawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków w mieście Lubawka

L.p.	Nazwa	Data
1.	miasto Lubawka (historyczny układ urbanistyczny miasta Lubawka w granicach wyznaczonych rzeką Czarnuszką oraz ulicami Morską, Dolną, Gazową Dworcową i Wojska Polskiego)	
2.	kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia N M P, Plac Jana Pawła II w Lubawce	mur. kon. XV w. 1609-15, 1736
3.	kościół pomocniczy p. w. św. Anny w Lubawce	mur. 1696-1698 r.
4.	plebania kościoła parafialnego p. w. Wniebowzięcia N. M. P. w Lubawce, Plac Jana Pawła II	mur. poł. XVIII w.
5.	dom mieszkalny ul. Kamiennogórska nr 11 w Lubawce	mur., 1736 r.

6.	dom mieszkalny pl. Wolności nr 20 w Lubawce	mur., 1736 r.
7.	domy podcieniowe pl. Wolności nr: 6,7,8,9,10,11,12,13 w Lubawce	pocz. XVIII - kon. XIX/XX w.
8.	willa wraz z parkiem ul. Podlesie nr 25 w Lubawce nr rej. zab.1303/ J z dnia 30.06.1997 r.	mur. drewn. ok. 1910 r.
9.	ratusz pl. Wolności 1 w Lubawce	mur. ok. 1750, kon. XIX/XX w.
10.	dom obecnie hotel, Pl. Wolności 14 w Lubawce	mur. 4 ćw. XVIII w./XIX w.
11.	dom mieszkalny, Pl. Wolności 19 w Lubawce	mur. kon. XVIII w. XIX w.
12.	dom mieszkalny ul. Wodna nr 28 w Lubawce	mur., 1821 r. XIX/XX w.
13.	kościół filialny p. w. św. Krzysztofa, ul. Podlesie w Lubawce	mur., 1626 r., 1687, 1723 r.
14.	rezydencja poopacka przy ul. Podlesie w Lubawce	mur., 1687 r., 1791 r.

Źródło: Urząd Miasta Lubawka.

Ponadto na terenie gminy warto zobaczyć:

- Ø **Domy tkaczy w Chełmsku Śl. - 12 Apostołów**, Chełmsko Śl., ul. Sąddecka. Zbudowane w 1707 r. z inicjatywy opata krzeszowskiego dla sprowadzonych do Chełmska Śl. tkaczy czeskich, jako obiekty mieszkalno-rzemieślnicze,
- Ø **Rynek oraz kościół parafialny p.w. Świętej Rodziny** w Chełmsku Śląskim
- Ø **Figura Św. Jana Nepomucena** - znajduje się na środku rynku w Chełmsku Śląskim
- Ø **kościół parafialny p. w. Wszystkich Świętych** w Miskowicach,
- Ø **kościół filialny p. w. św. Jadwigi** z murem cmentarnym w Opawie,
- Ø **Krzyże pokutne: w Bukówce i Okrzeszynie** - na terenie całej gminy znajduje się wiele przejawów kultu religijnego: kapliczki, krzyże przydrożne, figury świętych a także można spotkać krzyże pokutne.

W niedalekiej odległości od Lubawki (5km) na terenie gminy Kamienna Góra znajduje się najbardziej znany i najcenniejszy zabytek w regionie „perła baroku” - **bazylika p.w. NMP w Krzeszowie**. Jako jedyny na Dolnym Śląsku wytypowany do wpisania na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO (obok Wawelu, Wieliczki, Torunia i Malborka). Prezydent Aleksander Kwaśniewski ogłosił opactwo cystersów w Krzeszowie w dniu 18 kwietnia 2004 r. podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, pomnikiem historii. Dołączył tym samym, razem min. z klasztorem na Jasnej Górze, zamkiem krzyżackim w Malborku i parkiem pielgrzymkowym w Kalwarii Zebrzydowskiej, do grona 18 najcenniejszych zabytków Polski.

2.8. Walory turystyczne i rekreacyjne

Miasto i gmina Lubawka stanowią atrakcyjny turystycznie i rekreacyjnie obszar. Atrakcje turystyczne gminy związane są głównie z walorami krajobrazowymi, ale również z zabytkami obecnymi zarówno na terenie miasta, jak i gminy (zob. rozdz. 2.7.). Przełęcz Lubawska jest granicą pomiędzy Sudetami Zachodnimi i Środkowymi, te pierwsze reprezentowane są tu przez Lasocki Grzbiet - najdalej na wschód wysuniętą część Karkonoszy, te drugie przez południkowo biegnące pasma Gór Kruczych i Zaworów.

Naturalny krajobraz ma szansę przyciągać coraz większe rzesze turystów. Znajdą tu bowiem piękne okolice, czystą wodę, kompleksy leśne oraz inne urokliwe zakątki. Atrakcje krajobrazowe uzupełniają zabytki architektury.

Fot. 4. Panorama Lubawki wykonana z Świętej Góry. W tle panorama miasta, Brama Lubawska oraz Szczepanowski Grzbiet.

Źródło: <http://www.wroclaw.hydral.com.pl/311658,foto.html>

Miasto Lubawka przyciąga przede wszystkim zabytkowym rynkiem z ratuszem. W samym mieście znajdują się parki 2,1 ha oraz zieleńce 3,3 ha, które umożliwiają spędzenia wolnego czasu w otoczeniu przyrody. Na terenie miasta znajdują się również cztery stawy o charakterze rybackim o łącznej powierzchni 0,66 ha.

Dodatkowo Lubawka jest dobrym punktem wypadowym dla zwiedzania atrakcji zlokalizowanych na terenie gminy. Do najważniejszych walorów krajobrazowych gminy zaliczyć należy:

Zbiornik wodny w Bukówce (fot. 5) - przepięknie położony wśród gór, sztuczny zbiornik wodny o powierzchni około 199 ha. Raj dla wędkarzy.

Fot. 5. Jezioro Bukówka i Miszkowice

Źródło: <http://www.wroclaw.hydral.com.pl/237076,foto.html>

Rezerwat krajobrazowy Kruczy Kamień - znajduje się 1,5 km na południowy - wschód od Lubawki, na zboczu Kruczej Skały (681 m.n.p.m.). Powierzchnia 10,2 ha obejmuje ciekawą formę intruzji porfiru w skały osadowe ze środkowego permu. Tu wznosi się również skalne urwisko o wysokości 150 m względem dna doliny. Z Kruczymi Skałami i znajdującą się obok Doliną Miłości związanych jest wiele przepięknych legend, również i tych o powstaniu Lubawki.

Infrastrukturę turystyczną na terenie gminy wzbogaca sieć znakowanych szlaków pieszych oraz szlaki rowerowe. Trasy biegną przepięknymi duktami leśnymi zlokalizowanymi w Lubawce i okolicach. Corocznie we wrześniu organizowane są Międzynarodowe Otwarte Zawody w Kolarstwie Górskim.

Istniejąca sieć tras pieszych i rowerowych jest wystarczająca z punktu widzenia potrzeb. Praktycznie każdy obiekt godny zwiedzenia znajduje się na szlaku lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Przez teren miasta biegną następujące szlaki:

- Szlak pieszy czerwony relacji: Jarkowice - Jarkowice. Długość 4,1 km.
- Szlak pieszy niebieski relacji: Chełmsko Śląskie – Chełmsko Śląskie. Długość: 4,5 km.
- Szlak pieszy zielony relacji: Lubawka – Lubawka. Długość: 4,7 km.

- Szlak rowerowy rodzinny żółty pn. „Szlak Cystersów”. Długość: 54,6 km. Szlak poprowadzony w pobliżu obiektów związanych z działalnością zakonu Cystersów. Stosunkowo łatwy, duża jego część prowadzi wygodnymi drogami asfaltowymi i dobrymi drogami szutrowymi. Szlak skonstruowany jest z dwóch niedomkniętych pętli, co umożliwi wybranie wariantu uwzględniającego kondycję rowerzysty oraz czas potrzebny na pokonanie trasy. Przebieg: Kamienna Góra, Czadrów, Krzeszów, Krzeszówek, Gorzeszów, Kochanów, Różana, Łączna, Przełęcz Strażnicze Naroże, Chełmsko Śląskie, **stadion w Lubawce**, Krzeszów, Betlejem, Przedwojów, Kamienna Góra.
- Szlak rowerowy rodzinny pn. „Magistrala Liczyrzepa”. Długość w granicach powiatu 32,7 km. Euroregionalny szlak "Liczyrzepa" jest transgraniczną długodystansową magistralą, rozpoczynającą się w Saksonii i biegnącą przez terytorium Niemiec, Polski (szlak oznakowany od PG Czerniawa do Przełęczy Chełmskiej ok. 110 km) i Czech. Na terenie powiatu kamiennogórskiego w większości biegnie drogami polnymi i leśnymi. Wymaga od rowerzysty kondycji oraz umiejętności technicznych. Trasa o wybitnych walorach widokowych. Przebieg: Żółta Droga, Rozdroże pod Łysociną, Ambona, Rozdroże pod Owczarka, Opawa, Szczepanów, Bukówka, **Lubawka**, Chełmsko Śląskie, Przełęcz Chełmska.
- Szlak rowerowy rodzinny Magistrala „Dolina Bobru”. Długość w granicach powiatu 34 km. Szlak międzynarodowy, łatwy, biegnący tuż przy brzegach rzeki Bóbr. Jadąc od Lubawki szlak wiedzie praktycznie na całym odcinku powiatu kamiennogórskiego na północ. Trasa o wybitnych walorach widokowych i łatwej dostępności do licznych zabytków. Przebieg: przejście graniczne **w Lubawce**, Błażkowa, Janiszów, Przedwojów, Kamienna Góra, Ptaszków, Dębrznik, Marciszów, Ciechanowice, Miedzianka. Dalej szlak prowadzi wzdłuż rzeki Bóbr przez Jelenią Górę, Pilchowice aż do Bolesławca. Długość łączna szlaku 122 km.
- Szlak rowerowy rodzinny czerwony pn. "Trasa transgraniczna wschodnia". Długość: 39,4 km. Szlak łatwy, obfitujący w zabytki i atrakcje przyrodnicze. Przebiegający głównie po nawierzchniach asfaltowych. Przebieg: Przejście graniczne Okrzeszyn - Petřikovice, Uniemyśl, Chełmsko Śląskie, **Lubawka**, Lipienica, Krzeszów, Krzeszówek, Gorzeszów, Dobromyśl, Kochanów, Różana, Czarczi Potok, przejście graniczne Łączna-Zdoňov.
- Szlak rowerowy MTB niebieski pn. „MTB Graniczna”. Długość: 34,4 km. Szlak długi, dość uciążliwy, biegnący w większości drogami terenowymi i duktami leśnymi. W

niektórych odcinkach bardzo trudny, wymagający sporej siły i kondycji. W dużej swej części biegnący wzdłuż granicy polsko - czeskiej. Posiada spore walory sportowe i krajobrazowe. Ponadto szlak wymaga dość dobrego sprzętu - wskazany rower z amortyzatorami. Przebieg: **stadion w Lubawce**, Polska Góra, Przełęcz Mała, Głazica, Mrowiniec, Zakłady Górnicze w Okrzeszynie, Uniemyśl, Jodłowe Źródło, Krzyżówka BHP, Rozdroże Trzech Buków, pod Płoniną, **stadion w Lubawce**.

Gmina Lubawka posiada bardzo urozmaiconą budowę geologiczną. Spotyka się tu wszystkie typy skał - od osadowych przez wulkaniczne po zmetamorfizowane. Ich zróżnicowanie poza tym, że stanowi ciekawe pole dydaktyczne, decyduje także o rzeźbie terenu - stąd na terenie gminy liczne pasma górskie przedzielone są szerokimi obniżeniami. Spotkać tu można bardzo rzadkie w całych Sudetach fragmenty Puszczy Sudeckiej - dolnoreglowej formacji roślinnej z dominacją buka. Zaskakujący jest także fakt, że na terenie gminy znajdują się aż 243 stanowiska 27-miu gatunków chronionych roślin. Spośród nich 14 gatunków objętych jest ochroną całkowitą (94 stanowiska), a 13 ochroną częściową (149 stanowisk). Fauna gminy jest, jak na warunki sudeckie, bardzo bogata.

Najcenniejszymi gatunkami są:

- wśród ssaków - borsuk, jenot, żbik, nietoperze
- wśród ptaków - bocian czarny, czeczotka, kobuz, cietrzew
- wśród gadów i płazów - salamandra plamista, traszka górską, żmija zygzakowata
- wśród ryb - strzebla potokowa, minóg górski, pstrąg

Fakty te zdecydowały o powstaniu ścieżek przyrodniczych przybliżających, często nieznane dotychczas, walory środowiskowe tych obszarów. Ścieżki dydaktyczne są doskonałym polem do praktycznego nauczania przedmiotów środowiskowych, stanowiące niejako naturalną pomoc dydaktyczną lub swoiste laboratorium natury. Wytyczone i opisane ścieżki mają charakter tras spacerowych, dostępnych nawet dla niewprawnych piechurów. W terenie są one oznaczone specjalnymi znakami.

W sumie wytyczono cztery, samodzielne szlaki (oznaczone numerami od I do IV). Pomimo iż ścieżki są w zasadzie samodzielne, istnieje tu pewna hierarchia - np. posuwając się od ścieżki I do IV poznajemy cały przekrój utworów skalnych - od najmłodszych (kreda) do najstarszych (paleozoik) - budujących tę część Sudetów.

- **Szlak I** - rozpoczyna i kończy się w Chełmsku Śląskim. Pętla liczy ok. 10 km, czas przejścia 2,5 godziny,

- **Szlak II** - początek ma w Uniemyślu, koniec w Okrzeszynie. Długość około 9 km, czas przejścia 3 godziny,
- **Szlak III** - ma początek i koniec w Lubawce. Długość ok. 11 km, czas przejścia 2,5 godziny,
- **Szlak IV** - rozpoczyna się i kończy w Jarkowicach. Mierzy ok. 8 km, przejście zajmuje ok. 2,5 godziny.

Wokół Lubawki znajdują się tereny znakomicie nadające się do uprawiania narciarstwa. Na stoku Świętej Góry (700 m.n.p.m.) zlokalizowany jest wyciąg narciarski o długości 650 m (różnica wzniesień 180 m). Narciarze mogą skorzystać z 3 tras zjazdowych o różnej długości: 650, 1560 i 810 m i różnym stopniu trudności.

Do dyspozycji turystów na terenie miasta Lubawka znajduje się hotel „Lubavia” przy pl. Wolności 14, oferujący 54 miejsca noclegowe, Niepubliczne Szkolne Schronisko Młodzieżowe przy ul. Szymrychowskiej 23 oraz zajazd, pokoje gościnne i inne miejsca noclegowe gwarantujące możliwość spędzenia czasu w Lubawce.

Na terenie gminy ponadto znajduje się 13 gospodarstw agroturystycznych, rezydencja „MDM Zadarna” w Chełmsku Śląskim z 60 miejscami noclegowymi oraz liczne ośrodki wypoczynkowe.

2.9. Bezpieczeństwo publiczne

Ochronę ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego zapewnia Komisariat Policji, mieszczący się w Lubawce, przy ul. Wojska Polskiego 14. W Lubawce na rzecz bezpieczeństwa obywateli pracuje czterech dzielnicowych.

Bezpieczeństwo przeciwpożarowe zapewnia jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Lubawce zlokalizowana przy ul. Piastowskiej 6. OSP jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt przeznaczony w szczególności do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami. OSP działa na terenie miasta i gminy Lubawka.

2.10. Struktura gospodarki lokalnej i rynek pracy

Struktura gospodarcza gminy Lubawka jest zróżnicowana. Począwszy od lat 90. funkcje przemysłowe tracą na ważności, silny rozwój przeżywa natomiast sektor usługowy.

Pierwszy sektor gospodarki narodowej, czyli rolnictwo stanowi nadal ważną funkcję w gminnej gospodarce, głównie na terenach wiejskich gminy. Przeważają tu małe gospodarstwa rolne, zajmujące się głównie hodowlą oraz uprawą ziemi. Według danych GUS na 2005 rok użytki rolne stanowiły 49,2% ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne 43,3%, a pozostałe grunty i nieużytki 7,5%. Natomiast w strukturze użytków rolnych największy obszar zajmowały grunty orne – 39,5%, łąki – 33,4%, najmniejszy pastwiska 27,1%.

Ukształtowany wielofunkcyjny charakter miasta i gminy stwarza możliwość harmonijnego rozwoju przemysłu i drobnej wytwórczości, rolnictwa i leśnictwa, mieszkalnictwa i usług, turystyki i rekreacji. Znalazły tu swoją siedzibę przedsiębiorstwa i zakłady o charakterze produkcyjnym, usługowym i handlowym. W sferze produkcji przemysłowej w gminie dominują następujące branże:

- produkcja mebli,
- przetwórstwo drewna,
- wyroby dziewiarskie,
- produkcja wyrobów termoizolacyjnych, uszczelniających i gumowych.

Gmina dysponuje rezerwami atrakcyjnych terenów i obiektów nadających się do zagospodarowania, a istniejąca infrastruktura techniczna nie stanowi progu w rozwoju przestrzennym miasta. Teren miasta i gminy Lubawka stanowi ciekawą propozycję dla inwestorów, zwłaszcza w zakresie turystyki. Doskonałe położenie wśród lasów i gór pozwala wykorzystać tę okolicę do uprawiania sportów zimowych i letnich.

Gmina posiada wiele gotowych ofert, między innymi:

- budowy ośrodków wypoczynkowych,
- hotelu w bezpośrednim sąsiedztwie wyciągu orczykowego,
- pola namiotowego,
- campingu,
- stadionu biathlonowego,
- zespołu wyciągów z trasami zjazdowymi i wiele innych.

Lubawka stanowi korzystny obszar do inwestowania z uwagi na:

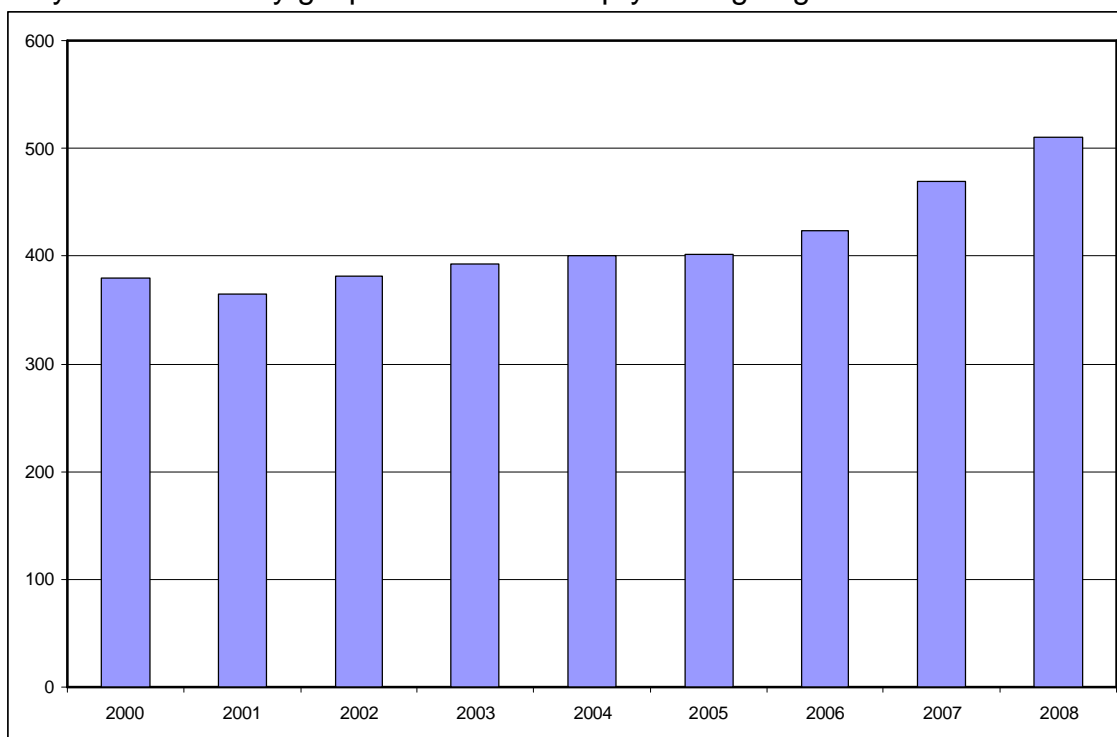
- dogodne warunki dojazdu do dróg wiodących, a dalej do: Wrocławia (110 km), Jeleniej Góry (40 km), Wałbrzycha (32 km), Legnicy (70 km), Pragi (120 km),
- wykwalifikowaną siłę roboczą,
- zaplecze siły roboczej na terenach wiejskich,

- dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną,
- polsko-czeskie przejście graniczne położone na ważnym szlaku komunikacyjnym łączącym najkrótszą drogą Pragę z Wrocławiem,
- planowaną drogę ekspresową (Szczecin-Lubawka),

Na terenie miasta i gminy – zgodnie z danymi GUS z 2008 roku – zlokalizowane były 934 podmioty gospodarki narodowej, w tym 613 w mieście Lubawka. 825 podmiotów w gminie należało do sektora prywatnego, w mieście Lubawka 511.

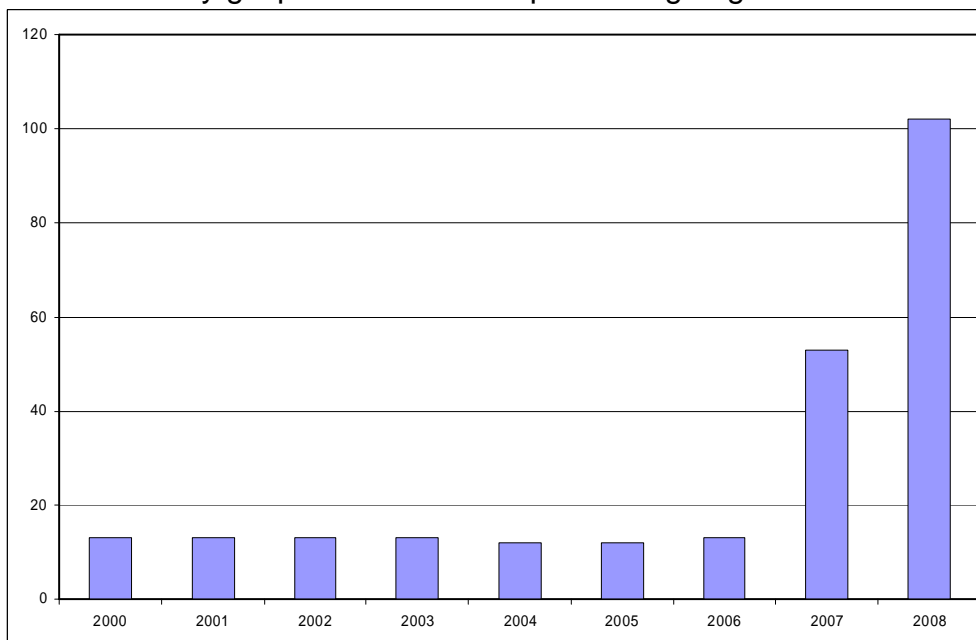
W latach 2000-2008 liczba podmiotów sektora prywatnego w mieście Lubawka sytuowała się na w miarę stałym poziomie (ryc. 10), natomiast liczba podmiotów gospodarczych sektora publicznego wskazuje na tendencję rosnącą od roku 2007 (ryc. 11).

Ryc. 10. Podmioty gospodarcze sektora prywatnego ogółem w latach 2000-2008

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

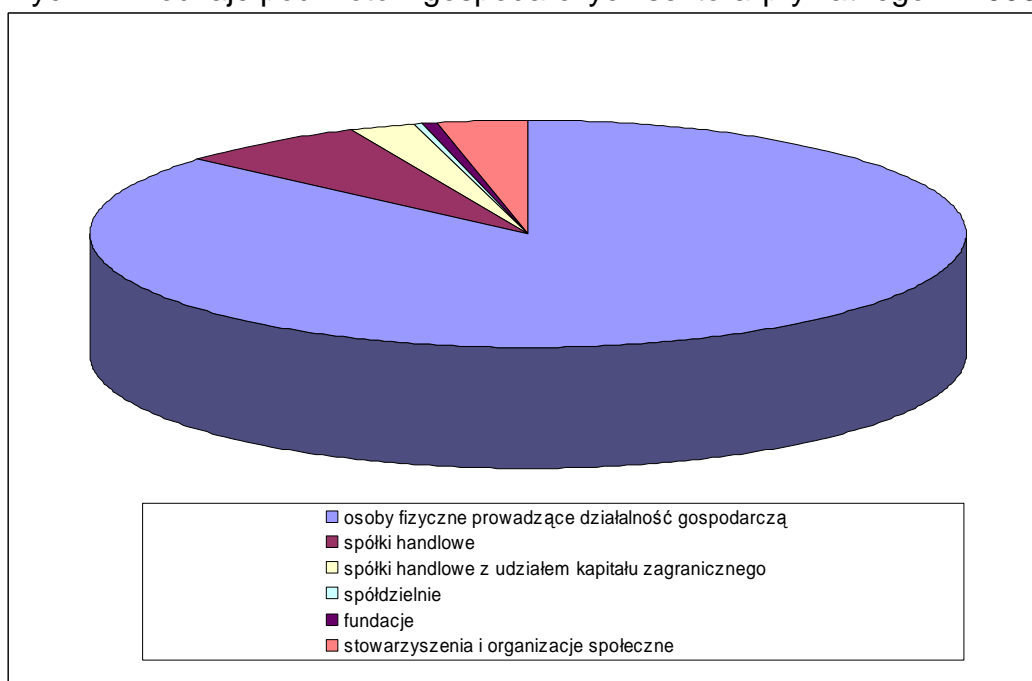
Ryc. 11. Podmioty gospodarcze sektora publicznego ogółem w latach 2000-2008

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Zwraca uwagę fakt, że 86,4% podmiotów gospodarczych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na terenie miasta działa 27 spółek handlowych, 10 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, 2 spółdzielnie, 2 fundacje oraz 13 stowarzyszeń i organizacji społecznych – dane za rok 2008 (ryc. 12).

Ryc. 12. Rodzaje podmiotów gospodarczych sektora prywatnego w 2008 roku

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Do najważniejszych i największych podmiotów gospodarczych w mieście Lubawka należą:

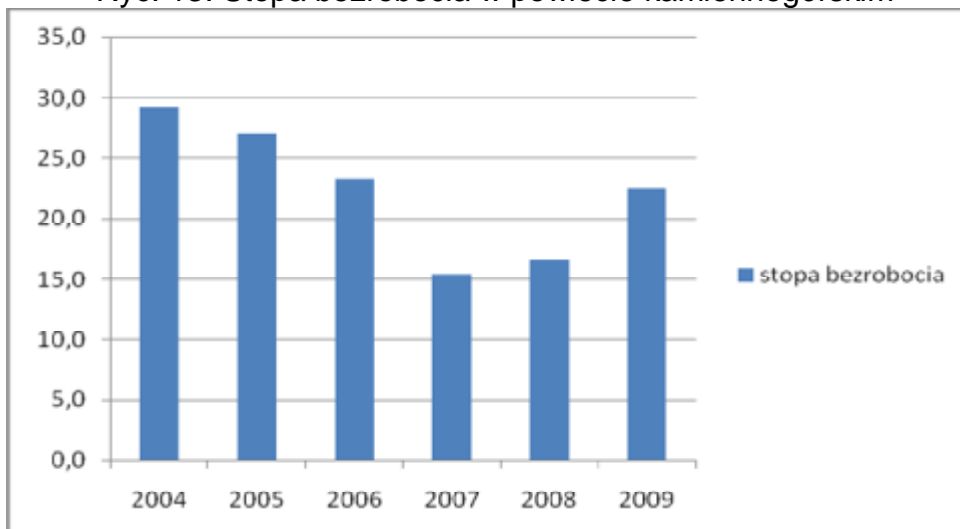
1. GAMBIT – al. Wojska Polskiego 16,
2. LUBATEX – ul. Mickiewicza 12,
3. Przedsiębiorstwo Budowlano Produkcyjne „BUPRUS” – ul. Wodna 26,
4. DYTPOŁ S.C. – ul. Bohaterów Stalingradu 13,
5. R.S. „TEXTILE” ul. Torowa 2,
6. Przedsiębiorstwo Budowlane „RADBUD” – ul. Nadbrzeżna 8,
7. Z.P.H.U. „MAZBOR” PW „KARTEL” – ul. Kamiennogórska 34,
8. Zakład Budowlany - ul. Lipowa 18,
9. Zakład Elektryczny „VOLT” Budownictwo Ogólne Inżynieria Lądowa – ul. Szymrychowska 38,
10. Instalatorstwo Elektryczne – ul. Sportowa 1,
11. „EUROTEX TRADE” Sp. z o.o. – ul. Kamiennogórska 34,
12. „APEX” Sp. z o.o. – ul. Lubawka 33, Chełmsko Śląskie,
13. Zakład Usługowo – Produkcyjny „STEDLA” – ul. Podgórze 58,

W mieście działa bank i inne instytucje finansowe: Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze Oddział w Lubawce plac Wolności 19, kantory wymiany walut.

Ważnym obszarem analizy potencjału miasta jest sfera rynku pracy. Tu przede wszystkim uwagę zwraca problem bezrobocia. Stopa bezrobocia w powiecie kamiennogórskim jest wyższa niż stopa bezrobocia na Dolnym Śląsku i średnio w kraju – w 2008 roku stopa bezrobocia wynosiła w Polsce 9,5%, w województwie dolnośląskim 10,0%, zaś w powiecie kamiennogórskim aż 16,6%. (Ryc. 13).

Najnowsze dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kamiennej Górze, z grudnia 2009 roku, wskazują, iż na terenie miasta Lubawka pozostaje bez pracy 465 osób, czyli 7% mieszkańców miasta, natomiast długotrwale bezrobotnych jest 164 osoby (2,5%).

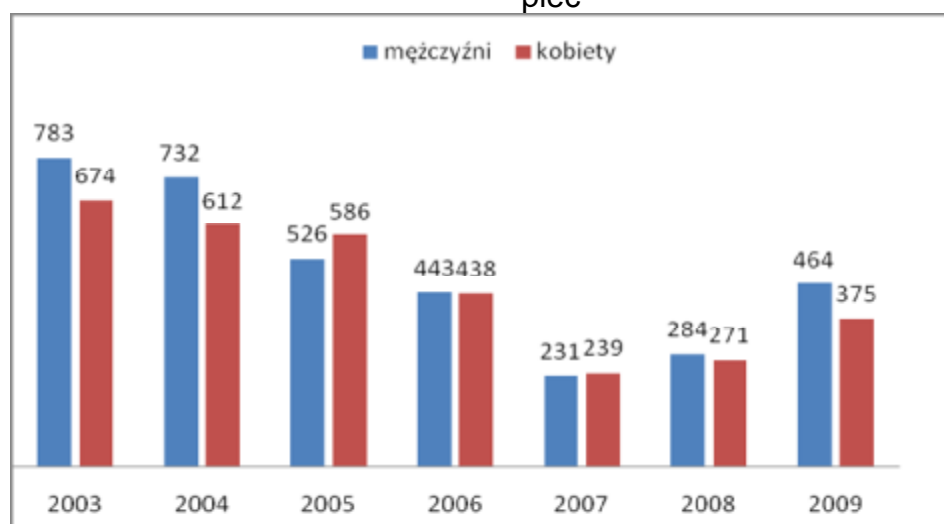
Ryc. 13. Stopa bezrobocia w powiecie kamiennogórskim

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl

Gdy spojrzymy na sytuację w gminie Lubawka w latach 2003-2009 widać, iż najwyższe bezrobocie w roku 2003 (1457 osób) spadło znacząco do najniższej wartości w 2007 roku (470 osób) i od tego momentu zaobserwować można ponowny wzrost tego zjawiska. Największą liczebnie kategorię wg płci stanowią mężczyźni (Ryc.14), wg wieku stanowią bezrobotni w wieku 25-34 lata, a wg wykształcenia osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. W ciężkiej sytuacji są osoby młode i w średnim wieku, o niskim wykształceniu i niewielkim stażu pracy (do 5 lat). Stąd konieczność podejmowania aktywnych działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy i przeciwdziałania powiększaniu się bezrobocia w gminie.

Ryc. 14. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Lubawka z podziałem na płeć

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl

2.11. Oświata i wychowanie

Instytucje oświaty i wychowania w mieście reprezentują: Przedszkole, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Lubawce. Dodatkowo na terenie gminy, w miejscowości Chełmsko Śląskie działają Przedszkole, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum.

Przedszkole rozmieszczone jest w dwóch budynkach. Pierwszy mieści się przy ul. Dworcowej 27. Do przedszkola uczęszcza 75 dzieci a pracuje z nimi 5 nauczycieli. Dzieci w przedszkolu korzystają z nauki języka angielskiego, rytmiki, religii. Przedszkole posiada 3 sale przedszkolne dla każdej grupy dzieci, salę gimnastyczno-rytmiczną, jadalnię, szatnię i łazienkę. Posiada także duży ogród zagospodarowany sprzętem do zabaw dla dzieci. Drugi budynek znajduje się przy ul. Szymrychowskiej 7. Do przedszkola uczęszcza 75 dzieci a pracuje z nimi 3 nauczycieli.

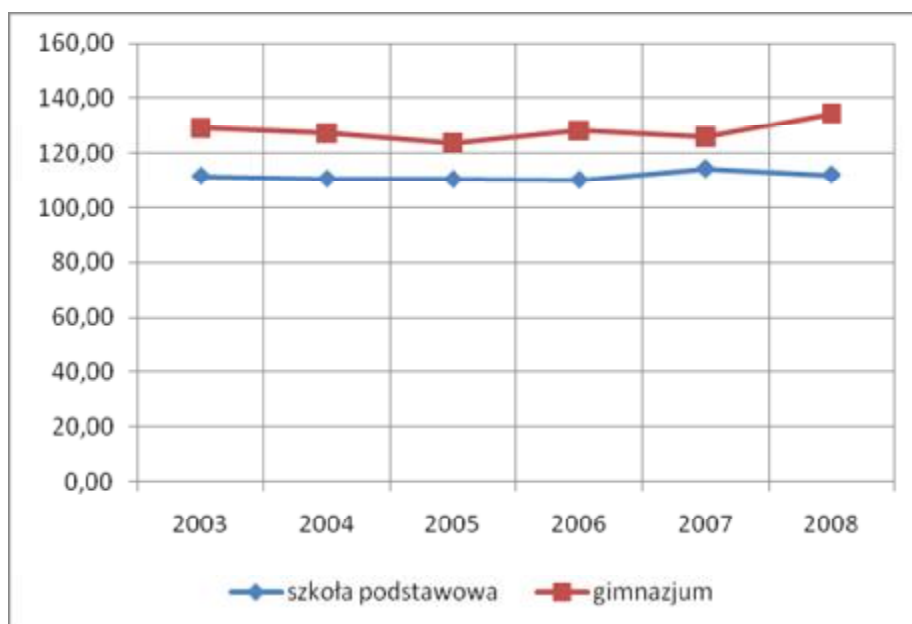
Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Sybiru w Lubawce mieści się w dwóch budynkach. Uczniowie klas I -III uczęszczają do budynku szkolnego przy ulicy Mickiewicza 4. Uczniowie klas IV-VI do budynku przy ulicy Bocznej 13. Klasy I - III mają do dyspozycji 6 sal lekcyjnych, salę gimnastyczną i zaplecze sanitarne, w miarę możliwości mogą korzystać z sal gimnazjum, które mieści się w tym samym budynku na innych piętrach. Klasy IV-VI mają do dyspozycji 9 klas, małą salę gimnastyczną, bibliotekę i salę komputerową oraz zaplecze sanitarne. Do szkoły uczęszczają dzieci z Lubawki, Bukówki, Błażkowej, Szczepanowa i Starej Białki. Lekcje odbywają się w godzinach od 8 do 15:15. W szkole działają koła matematyczne, historyczne, polonistyczne, plastyczne, sportowe a także odbywają się zajęcia wyrównawcze. W szkole uczyło się w roku szkolnym 2009/2010 - 396 uczniów w 18 oddziałach, po 22 uczniów na oddział.

Gimnazjum w Lubawce im. Żołnierzy Sybiru mieści się przy ul. Mickiewicza 4. Utworzone zostało w 1999 roku, w wyniku wprowadzanej reformy oświaty. W szkole uczy się w roku szkolnym 2009/2010 - 260 uczniów w 11 oddziałach. Do dyspozycji uczniów jest nowoczesne wyposażenie pracowni dydaktycznych w pomoce, bezprzewodowy dostęp do sieci Internet w okolicach sali 16 i sali gimnastycznej WiFi, rozbudowana sieć lokalna, nowoczesne dwie pracownie komputerowe, multimedialne wyposażenie pracowni (projektory multimedialne, komputery, telewizja, DVD, odtwarzacz CD, magnetofon, skanery, drukarki, aparat cyfrowy, ksero), bogate zasoby biblioteki, boisko szkolne (planowana budowa hali sportowej), teren zielony wokół szkoły. W szkole działają: koło humanistyczne, koło języka niemieckiego, angielskiego i rosyjskiego, koło matematyczne, biologiczne, ekologiczne, informatyczne, plastyczne oraz Szkolny Klub Sportowy (SKS).

Współczynnik solaryzacji uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum pozostaje na podobnym poziomie (ryc. 15). Liczbę placówek w mieście uznać należy za wystarczającą – nie ma planów otwierania nowych placówek. Do szkół w Lubawce dowożone są dzieci z okolicznych miejscowości w gminie, natomiast młodzież uczęszcza do szkół ponad gimnazjalnych najczęściej do Kamiennej Góry.

Podkreślić należy bardzo wysokie wykształcenie i dobre przygotowanie kadry pedagogicznej. W szkołach uczą nauczyciele z wykształceniem wyższym i przygotowaniem pedagogicznym. Większość kadry stanowią nauczyciele mianowani i dyplomowani (tab. 5).

Ryc. 15. Współczynnik solaryzacji w mieście Lubawka (%)

Źródło: Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

Tabela 5. Kwalifikacje zawodowe nauczycieli i ilość etatów – szkoły na terenie miasta Lubawka

Posiadane kwalifikacje	Stopień awansu zawodowego nauczyciela								Razem
	Stażysta		Kontraktowy		Mianowany		Dyplomowany		
	SP	G	SP	G	SP	G	SP	G	
Doktor, magister z przygotowaniem pedagogicznym	2	1,25	6,65	6	9	9,92	8	9	51,82
Magister z przygotowaniem pedagogicznym, licencjat z przygotowaniem pedagogicznym		1	2	1	2				6
Licencjat bez przygotowania pedagogicznego									

Inne kwalifikacje					0,22				0,22
Łącznie	2	2,25	8,65	7	11,22	9,92	8	9	58,04

Źródło: Urząd Miasta Lubawka.

2.12. Ochrona zdrowia

Ochronę zdrowia zapewnia mieszkańcom Przychodnia Rejonowa w Lubawce przy ul. Kościuszki 19, posiadająca status Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej. W przychodni funkcjonują poradnie: lekarzy POZ – poradnia dla dorosłych - 3 lekarzy, poradnia dla dzieci 2 lekarzy, chirurgii ogólnej, stomatologiczna, położnej i pielęgniarki środowiskowo - rodzinnej, poradnia ginekologiczno – położnicza, gabinety: fizykoterapii i zabiegowy, pracownie diagnostyki laboratoryjnej i obrazkowej. Przy szkole przy ul. Mickiewicza 4 funkcjonuje w ramach SPZOZ gabinet higieny szkolnej.

Kolejną przychodnią jest Przychodnia „GAMBIT” przy ul. Wojska Polskiego 16, która ma podpisana umowę z NFZ. W przychodni funkcjonują poradnie: lekarzy POZ – poradnia dla dorosłych 4 lekarzy, poradnia dziecięca 1 lekarz, chirurgii ogólnej i urazowo - ortopedycznej, okulistyczna, ginekologiczno – położnicza, pulmonologiczno-alergologiczna dziecięca, reumatologiczna, gabinety fizjoterapii oraz położnej i pielęgniarki środowiskowo - rodzinnej.

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta Lubawka w mieście obecne są też dwa prywatne gabinety stomatologiczne.

Zapewniona liczba i struktura w/w placówek w pełni odpowiada potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców miasta.

2.13. Kultura

Głównym animatorem kultury na terenie miasta i gminy jest Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury zatrudniający 14 pracowników, który mieści się przy ul. Przyjaciół Żołnierza 6a w Lubawce oraz świetlica środowiskowa „Promyczek”.

Podstawowymi celami M-GOK jest tworzenie, upowszechnianie i ochrona kultury oraz kultury fizycznej, jak również prowadzenie działalności bibliotecznej. Cele te Ośrodek realizuje poprzez działalność placówek kultury, bibliotek, świetlic wiejskich a także obiektów sportowych i rekreacyjnych. W rezultacie daje to szeroki i bardzo zróżnicowany zakres działalności programowej, która przewiduje organizowanie zarówno zawodów sportowych (m.in.: kolarstwa górskiego, biegów przełajowych,

narciarstwa biegowego, turniejów szachowych), imprez kulturalnych (Konkurs "Mała Wielkanoc", Festiwal Teatrów Ulicznych), jak również prowadzenie rozmaitych stałych sekcji zajęciowych oraz innych przedsięwzięć z zakresu kultury i rekreacji.

Ośrodek organizuje następujące zajęcia:

- § Zajęcia szachowe,
- § Karate,
- § Gimnastyka,
- § Taniec brzucha,
- § Spotkania Klubu Seniora,
- § Taniec nowoczesny,
- § Joga,
- § Koło fotograficzne,
- § Próby orkiestry dętej,
- § Zajęcia plastyczno – manualne.

Placówki M-GOK to: Biblioteka Gminna w Lubawce, Dom Kultury w Lubawce a także Filia Biblioteki w Chełmsku Śląskim, Wiejski Dom Kultury w Chełmsku Śląskim oraz świetlice wiejskie w miejscowościach: Paprotki, Opawa, Okrzeszyn, Niedamirów, Stare Białka, Miskowice, Jarkowice, Bukówka, Błażkowa, Błażejów.

Biblioteka Gminna w Lubawce znajduje się przy ul. ul. Kamiennogórskiej 19. Ilość woluminów: 12 750 Liczba czytelników: 1 002

Ważniejsze cykliczne imprezy (tab. 6) organizowane lub współorganizowane przez M-GOK to:

Tab.6. Imprezy kulturalne organizowane na terenie miasta Lubawka

Nazwa imprezy	Organizator	Charakter imprezy	Czas trwania (ilość dni)	Szacunkowa liczba uczestników
WOŚP	Fundacja WOŚP, MGOK w Lubawce	ogólnopolski	1	300
Akcja Zima „Ferie Zimowe”	MGOK w Lubawce	lokalny	14	300
„Opłatek”	Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i	lokalny	1	80

	Inwalidów w Lubawce, MGOK w Lubawce			
„Dzień Babci i Dziadka”	Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lubawce, MGOK w Lubawce	lokalny	1	80
Rozgrywki Szachowe Dolnośląskiej Ligi Juniorów	UKS „Zadrna” Kamienna Góra na zlecenie Dolnośląskiego Związku Szachowego	wojewódzki	1	100
Miejsko-Gminne Eliminacje Konkursu Recytatorskiego dla Uczniów Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych „Pegazik”	MGOK w Lubawce	lokalny	1	20
Światowy Dzień Inwalidy	Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lubawce, MGOK w Lubawce	lokalny	1	80
Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego	MGOK w Lubawce, Studio Tańca MarKa, Szkoła Tańca J.J. Homoncik	ogólnopolski	1	70
Konkurs na Tradycyjne Potrawy Wielkanocne „Mała Wielkanoc”	MGOK w Lubawce	wojewódzki	1	150
Lokalne Forum Edukacyjne Programu „Równać Szanse”	MGOK w Lubawce, Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Rozwoju Ziemi Lubawskiej „Krucza Dolina”	wojewódzki	1	50
„Majówka”	MGOK w Lubawce	lokalny	1	300
„Jedziemy na Bukówkę”	Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze, Fundacja Brama Lubawska, MGOK w Lubawce	powiatowy	2	150
„Dzień Dziecka”	MGOK w Lubawce	lokalny	1	100
Dolnośląskie Spotkanie Pisarzy z Młodymi Czytelnikami „Z książką na	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	30

walizkach”				
Międzynarodowy Turniej Szachowy o Puchar Bramy Lubawskiej	UKS Debiut Przedwojów, MGOK w Lubawce	międzynarodowy	7	150
Festiwal Teatrów Ulicznych Dni Lubawki	MGOK w Lubawce	wojewódzki	3	1000
Dożynki Gminne	Gmina Lubawka, MGOK w Lubawce	lokalny	1	200
Przeгляд Teatrów Amatorskich Osób Niepełnosprawnych	Dom Pomocy Społecznej w Szarocinie, MGOK w Lubawce	powiatowy	2	100
Dzień Seniora	Zarząd Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lubawce, MGOK w Lubawce	lokalny	1	80
Mikołaj	MGOK w Lubawce	lokalny	1	100
Koncert Kolęd Orkiestry Dętej	MGOK w Lubawce	lokalny	1	200
Bal Sylwestrowy	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	150
Festyn Charytatywny	MGOK w Lubawce, MKS „Orzeł” w Lubawce	lokalny	1	200
„Akcja Lato”	MGOK w Lubawce	lokalny	50	300
Koncert folkowy /zespół Hudoba/	MGOK w Lubawce /W ramach projektu „Białe nuty” dotowanego przez Fundację Wspomagania Wsi w ramach programu Kultura Bliska/	powiatowy	1	100
Wystawa fotografii „Lubawka w Obiektywie”	MGOK w Lubawce	powiatowy	7	200
Warsztaty emisji głosu i świadomego wpływania na jego brzmienie	MGOK w Lubawce /W ramach programu Kultura Bliska dotowanego przez Fundację Wspomagania Wsi/	lokalny	3	25
Warsztaty rękodzielnicze /wyplatania sznurów,	/W ramach programu Kultura Bliska dotowanego	lokalny	3	25

pasów, krywulki/	przez Fundację Wspomagania Wsi/			
------------------	---------------------------------	--	--	--

Źródło: M-GOK Lubawka

2.14. Sport

Głównym animatorem aktywności sportowej na terenie miasta i gminy jest Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury w Lubawce. W mieście znajdują się następujące obiekty rekreacyjno-sportowe:

- Stadion sportowy z trzema boiskami o nawierzchni trawiastej;
- Boiska szkolne z nawierzchnią asfaltową - 2 szt.
- Ogródki jordanowskie – 2szt.
- Osiedlowe obiekty rekreacyjno-sportowe.

W mieście funkcjonują:

1. **Międzyszkolny Uczniowski Klub Narciarski „Pod Stróżą”**, który zajmuje się propagowaniem rozwoju kultury fizycznej, a w szczególności narciarstwa, wśród dzieci i młodzieży szkolnej, realizuje zadania w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu, edukacji narciarskiej, promocji zdrowia i aktywnego wypoczynku, kształtuje u członków wartości moralne i koleżeńskie. Liczba członków - 25 osób.
2. **Miejski Klub Sportowy „ORZEŁ”**, który zajmuje się propagowaniem i rozwojem kultury fizycznej, a w szczególności piłki nożnej wśród dzieci i młodzieży szkolnej na obszarze działania klubu. Liczba członków – 40 osób.
3. **Lubawskie Towarzystwo Tenisowe** propagujące rozwój tenisa. Zajmuje się prowadzeniem działalności sportowej i kulturalnej oraz przeciwdziałaniu szerzeniu się patologii społecznej. Liczba członków- 43 osoby.
4. **UKS Debiut Przedwojów** zajmuje się organizowaniem turniejów szachowych, zagospodarowaniem wolnego czasu dzieciom i młodzieży oraz kształtowaniem u członków klubu wartości moralnych i koleżeńskich. Liczba członków - 15 osób.

Imprezy sportowe organizowane na terenie miasta i gminy Lubawka prezentuje tabela nr 7.

Tab.7. Imprezy sportowe na terenie Lubawki

Nazwa imprezy	Organizator	Charakter imprezy	Czas trwania imprezy (liczba dni)	Szacunkowa ilość uczestników
Międzynarodowe Otwarte Zawody w Kolarstwie Górskim	MGOK w Lubawce	międzynarodowy	2	300
Ogólnopolski Sprawdzian Biegowy Szkół i Sekcji Narciarstwa Biegowego	Gmina Lubawka, MGOK w Lubawce, MUKN „Pod Stróżą” w Miskowicach	ogólnopolski	1	150
Skoki Narciarskie w Lubawce w ramach Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w Sportach Zimowych	Dolnośląska Federacja Sportu, MGOK w Lubawce	wojewódzki	1	300
Zimowy Turniej Tenisa Stołowego	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	40
Zawody w Narciarstwie Biegowym o Memoriał Stanisława Bodzka	Gmina Lubawka, MUKN „Pod Stróżą”, MGOK w Lubawce, MKS Sudety Kamienna Góra	wojewódzki	1	200
Turniej Rekreacyjno-Sportowy w Piłce Siatkowej „Dzikich Drużyn”	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	70
Turniej Rekreacyjno-Sportowy Tenisa Stołowego	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	50
Turniej Rekreacyjno-Sportowy Piłki Nożnej	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	150
Wycieczki rowerowe	MGOK w Lubawce /Współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Środków Budżetu Państwa za pośrednictwem Euroregionu Nysa/	powiatowy	4	40
Turniej rekreacyjno-Sportowy Piłki Koszykowej	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	30

Wakacyjny Turniej rekreacyjno-Sportowy Piłko Nożnej dzikich drużyn	MGOK w Lubawce	powiatowy	1	150
--	----------------	-----------	---	-----

Źródło: Urząd Miasta Lubawka

2.15. Organizacje pozarządowe

Na terenie Lubawki działają organizacje pozarządowe, aktywne w sferze sportu, ale nie tylko. Do organizacji pozarządowych (Tab. 8) w mieście należą:

Tab.8. Stowarzyszenia w Lubawce

Nazwa stowarzyszenia	Czym się zajmuje	Liczba członków
Stowarzyszenie „LUBAWKA”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prognozowanie i rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej na obszarze działania stowarzyszenia 2. Realizowanie zadań publicznych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu, wypoczynku, turystyki i promocji zdrowia 3. Planowanie i organizowania pozalekcyjnego życia sportowo- turystycznego uczniów i młodzieży w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe 	18
Stowarzyszenie Cyklistów Powiatu Kamienna Góra	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie zajęć sportowych dla członków w celu wszechstronnego rozwoju sprawności fizycznej 2. Uczestniczenie w imprezach sportowych organizowanych na obszarze działania stowarzyszenia i poza nim 3. Planowanie i organizowanie różnorodnych form współzawodnictwa sportowego 	25
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Powiatowy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opieka i pomoc dla ludzi chorych na cukrzycę, reprezentowanie i ochrona interesów członków stowarzyszenia wobec władz państwowych, terenowych i samorządowych organów administracji, pracowników, szkół, uczelni i innych organizacji 2. Dbanie o jakość leczenia cukrzycy poprzez właściwe wykreowanie systemu leczenia diabetologicznego, w którym opieka lekarska będzie spełniała najwyższe standardy światowe, a koszty utrzymania chorego nie będą prowadziły do jego degradacji materialnej 3. Poprawa prawnej, materialnej i społecznej pozycji diabetyków w państwie i społeczeństwie 	10
Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Rozwoju Ziemi Lubawskiej „KRUCZA DOLINA”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc społeczna w tym pomoc rodziną i osobą w trudnej sytuacji 2. Działalność charytatywna 3. Podtrzymywanie tradycji narodowych, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej 	17
Polski Związek Niewidomych w Kamiennej Górze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opieka i pomoc ludziom niewidomym 2. Integracja ludzi niewidomych ze społecznością lokalną 	111
Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Jeleniej Górze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie zawodów wędkarskich dla dzieci i młodzieży 2. Działalność na rzecz ochrony wód 3. Kształtowanie u dzieci i młodzieży wartości moralnych i koleżeńskich 	170

<p align="center">Stowarzyszenie Społeczno- Kulturalne „GRANICA”</p>	<p>Celem stowarzyszenia jest prowadzenie działalności w zakresie :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pomocy społecznej, w tym rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób 2. Działalności charytatywnej 3. Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej 	<p align="center">20</p>
<p align="center">Fundacja „OSTOJA”</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie osób chorych, niepełnosprawnych i starszych oraz ich rodzin w procesie rehabilitacji, powrotu do zdrowia i wszechstronnego rozwoju 2. Wspieranie organizacyjne i finansowe zakładów rehabilitacyjnych 3. Niesienie pomocy w zakresie opieki społecznej, oświaty i wychowania osobom niepełnosprawnym zwłaszcza na poziomie lokalnym 	<p align="center">4</p>

Źródło: Urząd Miasta Lubawka

3. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO

3.1. Metoda identyfikacji obszaru rewitalizowanego

Zgodnie z zapisami Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 wymiar miejski realizacji polityki spójności w Polsce w tym okresie programowania będzie realizowany m.in. poprzez promowanie wewnętrznej spójności obszarów miejskich, mające na celu ograniczenie wysokiej koncentracji problemów gospodarczych, ekologicznych oraz społecznych wewnątrz ośrodków miejskich oraz wzmacnianie procesu odbudowy gospodarczego potencjału miast.

Ze względu na zdiagnozowany deficyt ilościowy i jakościowy istniejącego zasobu mieszkaniowego, jednym z elementów rewitalizacji miast jest wspieranie działań mających na celu renowację mieszkalnictwa na obszarach dotkniętych lub zagrożonych degradacją fizyczną i wykluczeniem społecznym.

Komisja Europejska w art. 47 ust. 1 Rozporządzenia 1828/2006 określiła kryteria w oparciu o które będą definiowane obszary objęte interwencją w zakresie mieszkalnictwa. Biorąc pod uwagę specyfikę polskich uwarunkowań rozwojowych, w szczególności na obszarach zurbanizowanych oraz możliwości dostępu do danych statystycznych obrazujących zmiany społeczno-ekonomiczne oraz stan infrastruktury mieszkaniowej, liczbę kryteriów ograniczono do następujących:

- Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia,
- Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,
- Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej,
- Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Wybrane kryteria charakteryzują każdą z koniecznych do uwzględnienia sfer: społeczną, gospodarczą i przestrzenną (infrastrukturalną).

Inwestycje w zakresie mieszkalnictwa mogą być realizowane wyłącznie na wyznaczonych (wyodrębnionych) obszarach wsparcia spełniających łącznie co najmniej trzy z powyższych kryteriów.

Wyznaczając obszar rewitalizowany w mieście Lubawka posłużono się następującymi kryteriami i wskaźnikami:

Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia;

Wskaźnik: Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności;

Kryterium 2: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej;

Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób;

Kryterium 3: Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego;

Wskaźnik: Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w %).

Za obszar kwalifikujący się do wsparcia w zakresie mieszkalnictwa uznano obszar dla którego wartości wskazanych powyżej wskaźników są większe (w przypadku wskaźnika liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób – mniejsze) niż określona wartość referencyjna dla całego województwa.

Wartości referencyjne dla wskaźników dla województwa dolnośląskiego określone zostały na następującym poziomie:

- Ø Wskaźnik: Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności – 65;
- Ø Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób – 10,5;
- Ø Wskaźnik: Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w %) – 86,6.

Podkreślić należy, że wybrane tu kryteria charakteryzują każdą z koniecznych do uwzględniania sfer: społeczną, gospodarczą i przestrzenną.

Obszar rewitalizowany został wyznaczony w oparciu o analizę danych statystycznych dostarczonych przez Urząd Miasta Lubawka, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce, Powiatowy Urząd Pracy w Kamiennej Górze oraz Główny Urząd Statystyczny we Wrocławiu, oddział w Jeleniej Górze.

3.2. Diagnoza miasta pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji obszaru wsparcia

Według danych Urzędu Miasta Lubawka na dzień 31 grudnia 2006 r. miasto liczyło sobie 6230 mieszkańców. Ludność miasta z podziałem na ulice zaprezentowano w tabeli 9.

Tabela 9. Ludność miasta Lubawka według ulic.

Ulica	Liczba ludności stan na dzień 31.12.2006r.
40 lecia WOP	61
Aleja Wojska Polskiego	490
Anielewicza	270
Boczna	187
Bohaterów Stalingradu	264
Browarna	7
Brzozowa	21
Celna	40
Ciasna	143
Cmentarna	65
Długosza	54
Dolna	101
Domy Kolejowe	89
Drzymały	67
Dworcowa	774
Garbarska	25
Gazowa	7
Górska	21
Jagiellońska	44
Kamiennogórska	427
Kościuszki	149
Kombatantów	0
Krótką	325
Lipowa	149
Łączna	15
Mickiewicza	137
Morska	8
Nadbrzeżna	136
Nowa Kolonia	68
Ogrodowa	12
Piastowska	101
Piaszczysta	11
Pl. Wolności	288
Pocztowa	42
Podgórze	200
Podlesie	91
Polna	17
Potokowa	17
Przyjaciół Żołnierza	130
Sienkiewicza	63
Sportowa	48
Szeroka	47
Szkolna	5
Szymrychowska	211
Świerczewskiego	426
Tkacka	50
Torowa	7
Wąska	1
Wiejska	18
Wodna	181
Zakopiańska	42
Zielona	78
Razem	6230

Źródło: Urząd Miasta Lubawka

3.2.1. Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Niezwykle istotnym problemem zidentyfikowanym w Lubawce jest ubóstwo i wykluczenie społeczne, skoncentrowane szczególnie na niektórych obszarach miasta. Osobami objętymi różnego typu kwestiami społecznymi prowadzącymi do ubóstwa i ekskluzji zajmuje się Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zgodnie z danymi M-GOPS w 2006 roku z pomocy społecznej skorzystało 320 mieszkańców Lubawki, co stanowi ponad 5% ogółu mieszkańców miasta. Wskaźnik korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców dla miasta wyniósł 51,4. Zestawienie ludności korzystającej z pomocy społecznej oraz wskaźników osób korzystających z zasiłku pomocy społecznej na 1 tys. ludności zawiera tabela 10.

Tabela 10. Wskaźnik: Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności w mieście Lubawka według ulic.

Ulica	Liczba ludności (31.12.2006)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej (2006)	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności
40 lecia WOP	61	1	16,4
Aleja Wojska Polskiego	490	31	63,3
Anielewicza	270	11	40,7
Boczna	187	9	48,1
Bohaterów Stalingradu	264	14	53,0
Browarna	7	2	285,7
Brzozowa	21	-	0,0
Celna	40	-	0,0
Ciasna	143	14	97,9
Cmentarna	65	1	15,4
Długosza	54	1	18,5
Dolna	101	6	59,4
Domy Kolejowe	89	3	33,7
Drzymały	67	4	59,7
Dworcowa	774	21	27,1
Garbarska	25	1	40,0
Gazowa	7	-	0,0
Górska	21	2	95,2
Jagiellońska	44	3	68,2
Kamiennogórska	427	19	44,5
Kościuszki	149	21	140,9
Krótka	325	12	36,9
Lipowa	149	3	20,1
Łączna	15	-	0,0
Mickiewicza	137	4	29,2
Morska	8	-	0,0
Nadbrzeżna	136	10	73,5
Nowa Kolonia	68	1	14,7
Ogrodowa	12	1	83,3

Piastowska	101	12	118,8
Piaszczysta	11	2	181,8
Pl. Wolności	288	21	72,9
Pocztowa	42	4	95,2
Podgórze	200	9	45,0
Podlesie	91	5	54,9
Polna	17	1	58,8
Potokowa	17	6	352,9
Przyjaciół Żołnierza	130	2	15,4
Sienkiewicza	63	4	63,5
Sportowa	48	-	0,0
Szeroka	47	4	85,1
Szkolna	5	-	0,0
Szymrychowska	211	4	19,0
Świerczewskiego	426	30	70,4
Tkacka	50	2	40,0
Torowa	7	1	142,9
Wąska	1	-	0,0
Wiejska	18	1	55,6
Wodna	181	9	49,7
Zakopiańska	42	1	23,8
Zielona	78	7	89,7
Razem	6230	320	51,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Lubawka i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawce.

3.2.2. Kryterium 2: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Kolejnym problemem, a zarazem kryterium umożliwiającym identyfikację obszaru wsparcia, jest wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej. W mieście działalność gospodarczą w 2006 roku prowadziło 532 podmioty. Wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób dla całego miasta wyniósł 8,5 (tab. 11), czyli poniżej wartości referencyjnej wyznaczonej na 10,5. Wiele poszczególnych ulic znajduje się znacznie poniżej wyznaczonej wartości.

Tabela 11. Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób w mieście Lubawka według ulic

Ulica	Liczba ludności (31.12.2006r.)	Liczba podmiotów gospodarczych (31.12.2006r.)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób
40 lecia WOP	61	6	9,8
Aleja Wojska Polskiego	490	52	10,6
Anielewiczka	270	12	4,4
Boczna	187	21	11,2
Bohaterów Stalingradu	264	17	6,4
Browarna	7	1	14,3

Brzozowa	21	2	9,5
Celna	40	2	5,0
Ciasna	143	9	6,3
Cmentarna	65	7	10,8
Długosza	54	3	5,6
Dolna	101	10	9,9
Domy Kolejowe	89	6	6,7
Drzymały	67	4	6,0
Dworcowa	774	47	6,1
Garbarska	25	5	20,0
Gazowa	7	3	42,9
Górska	21	2	9,5
Jagiellońska	44	6	13,6
Kamiennogórska	427	35	8,2
Kombatantów	0	12	-----
Kościuszki	149	11	7,4
Krótką	325	13	4,0
Lipowa	149	12	8,1
Łączna	15	1	6,7
Mickiewicza	137	22	16,1
Morska	8	0	0,0
Nadbrzeżna	136	11	8,1
Nowa Kolonia	68	4	5,9
Ogrodowa	12	4	33,3
Piastowska	101	4	4,0
Piaszczysta	11	2	18,2
Pl. Wolności	288	38	13,2
Pocztowa	42	0	0,0
Podgórze	200	21	10,5
Podlesie	91	18	19,8
Polna	17	3	17,6
Potokowa	17	0	0,0
Przyjaciół Żołnierza	130	12	9,2
Sienkiewicza	63	2	3,2
Sportowa	48	3	6,3
Szeroka	47	2	4,3
Szkolna	5	1	20,0
Szymrychowska	211	10	4,7
Świerczewskiego	426	44	10,3
Tkacka	50	3	6,0
Torowa	7	1	14,3
Wąska	1	0	0,0
Wiejska	18	0	0,0
Wodna	181	16	8,8
Zakopiańska	42	2	4,8
Zielona	78	10	12,8
Razem	6230	532	8,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Lubawka oraz Urzędu Statystycznego we Wrocławiu Oddział w Jeleniej Górze.

3.2.3. Kryterium 3: Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego

Na terenie miasta Lubawka występuje zabudowa wielorodzinna, ale również zabudowa jednorodzinna. Zdecydowana większość budynków mieszkalnych pochodzi sprzed 1989 roku (Tab. 12). Stan techniczny budynków jest bardzo różny, często niezadawalający.

Tab.12. Zestawienie budynków mieszkalnych w Lubawce wg ulic

Ulica	Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem	Liczba budynków wybudowanych po 1989 roku	Liczba budynków łącznie
40 lecia WOP	15	0	15
Aleja Wojska Polskiego	38	1	39
Anielewiczka	7	0	7
Boczna	7	6	13
Bohaterów Stalingradu	18	1	19
Browarna	1	0	1
Brzozowa	0	15	15
Celna	12	4	16
Ciasna	13	1	14
Cmentarna	7	0	7
Długosza	5	0	5
Dolna	14	2	16
Domy Kolejowe	9	0	9
Drzymały	3	0	3
Dworcowa	24	2	26
Garbarska	3	0	3
Gazowa	0	0	0
Górska	2	0	2
Jagiellońska	8	0	8
Kamiennogórska	24	2	26
Kombatantów	0	0	0
Komunalna	0	0	0
Kościuszki	12	0	12
Krótką	9	2	11
Lipowa	23	10	33
Łączna	3	0	3
Mickiewicza	10	0	10
Morska	0	2	2
Nadbrzeżna	18	0	18
Nowa Kolonia	18	3	21
Ogrodowa	2	0	2
Piastowska	8	1	9
Piaszczysta	3	0	3
Pl. Jana Pawła II	8	0	8
Pl. Wolności	25	0	25

Pocztowa	5	0	5
Podgórze	41	2	43
Podlesie	25	0	25
Polna	3	1	4
Potokowa	5	0	5
Przyjaciół Żołnierza	22	7	29
Sienkiewicza	6	2	8
Sportowa	14	0	14
Szeroka	4	0	4
Szkolna	1	0	1
Szymrychowska	31	10	41
Świerczewskiego	37	4	41
Świerkowa	0	2	2
Tkacka	10	0	10
Torowa	1	0	1
Wąska	1	0	1
Wiejska	2	0	2
Wodna	15	3	18
Zakopiańska	7	1	8
Zielona	16	0	16
Razem	595	84	679

Źródło: Urząd Miasta Lubawka

3.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego

Na podstawie analiz danych statystycznych, obrazujących wskaźniki przyjętych do wyznaczenia powyższego obszaru rewitalizowanego kryteriów, wskazany został obszar wsparcia.

Obszar ten obejmuje teren wyznaczony następującymi ulicami i granicami: ul. Lipowa – ul. Drzymały – ul. Dworcowa (nie wchodzi w obszar, stanowi jego granicę) – Al. Wojska Polskiego (nie wchodzi w obszar, stanowi jego granicę) – ul. Wodna – ul. Zielona – ul. Anielewicza (nie wchodzi w obszar, stanowi jego granicę) – ul. Kamiennogórska (nie wchodzi w obszar, stanowi jego granicę) – ul. Lipowa.

Teren rewitalizowany ma powierzchnię około 17,5 ha i jest zamieszkiwany przez 1.461 osób, co stanowi 23,5% ogółu mieszkańców miasta. Teren przeznaczony do rewitalizacji z podziałem na ulice zestawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Obszar rewitalizowany według ulic.

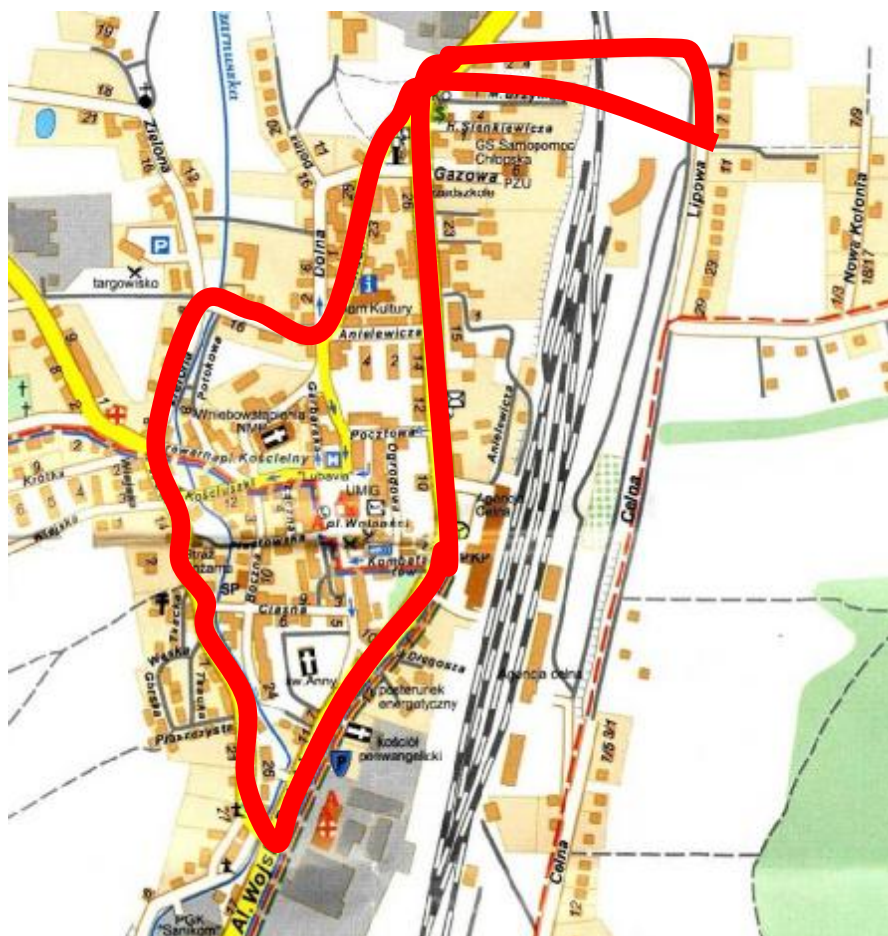
Ulica	Liczba ludności (2006r.)
Boczna	187
Browarna	7
Ciasna	143

Drzymały	67
Garbarska	25
Gazowa	7
Kombatantów	0
Kościuszki	149
Lipowa	149
Łączna	15
Ogrodowa	12
Piastowska	101
Pl. Wolności	288
Pocztowa	42
Potokowa	17
Wodna	181
Zielona	78
Razem	1 461

Źródło: Urząd Miasta Lubawka.

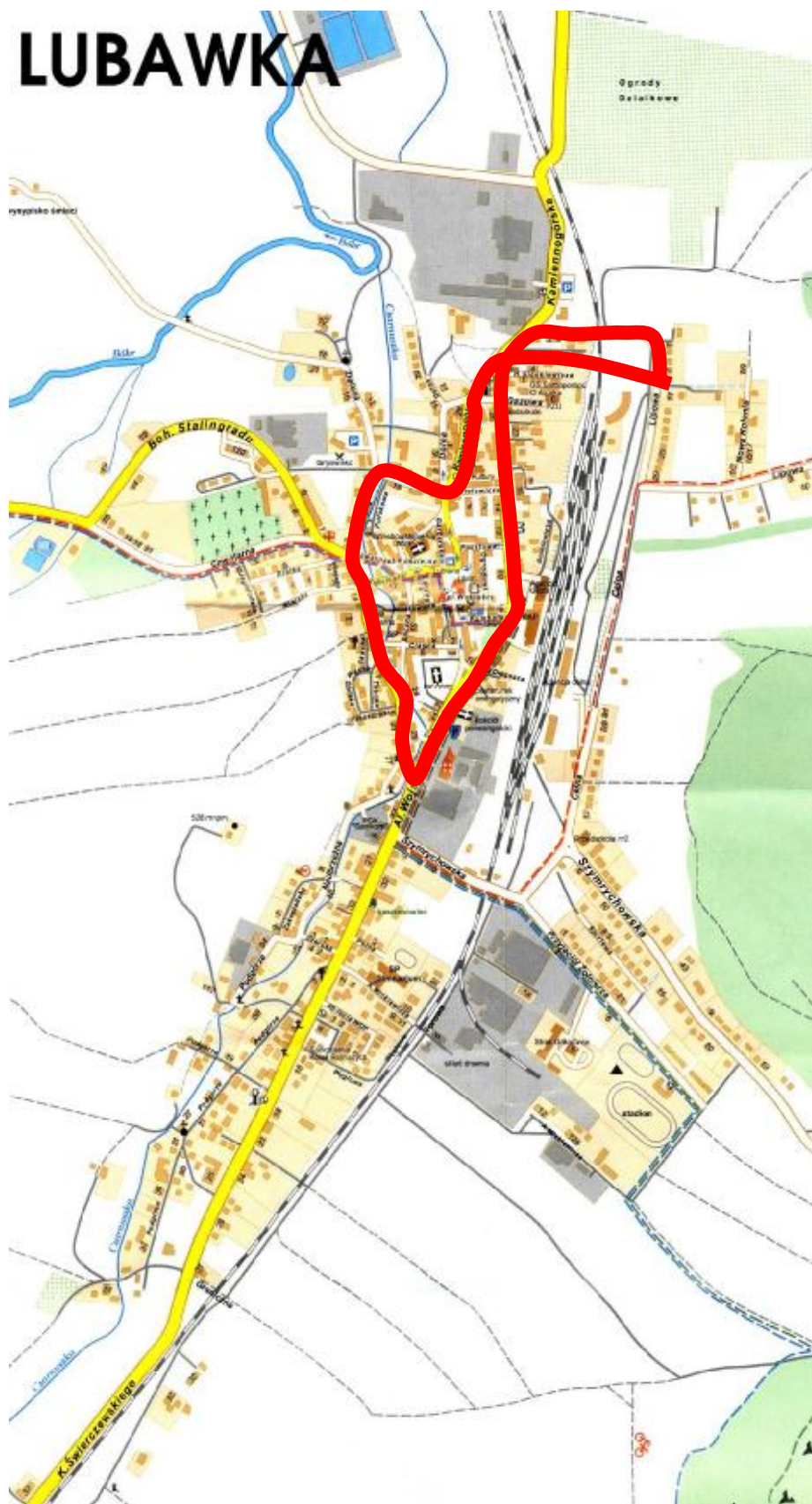
Poniższe mapy prezentują obszar rewitalizowany i jego usytuowanie na tle miasta.

Ryc. 16. Obszar rewitalizowany

Źródło: Opracowanie własne.

Ryc. 17. Obszar rewitalizowany na tle miasta

Źródło: Opracowanie własne.

3.4. Diagnoza obszaru rewitalizowanego pod względem przyjętych kryteriów identyfikacji

Wyznaczony obszar rewitalizacji określono na podstawie kryteriów takich, jak: wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej oraz niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego.

Obszar zakwalifikowany do wsparcia w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji charakteryzuje się wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych wyżej wymienionymi wskaźnikami niż określony dla województwa dolnośląskiego.

3.4.1. Kryterium 1: Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia

Na obszarze wsparcia znacząco wyższy jest poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego mierzony liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności – wynosi on aż 78,03, podczas gdy dla miasta 51,4. Najwyższe notowania wskaźnik ten przyjmuje na ulicach: Browarnej, Potokowej, Ciasnej, Ogrodowej, Pocztowej, Zielonej, pl. Wolności, Kościuszki i Piastowskiej (tab. 14). Analizując wysokość owego wskaźnika i liczbę osób korzystających z zasiłków podkreślić należy, że wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia to niezwykle istotny problem zidentyfikowany na obszarze wsparcia. Konieczne jest więc podejmowanie aktywnych działań na rzecz przeciwdziałania ubóstwu.

Tabela 14. Wskaźnik: Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności na obszarze wsparcia według ulic

Ulica	Liczba ludności (31.12.2006)	Liczba osób korzystających z zasiłków (2006)	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności
Boczna	187	9	48,1
Browarna	7	2	285,7
Ciasna	143	14	97,9
Drzymały	67	4	59,7
Garbarska	25	1	40,0
Kombatantów	0	0	0,0
Kościuszki	149	21	140,9
Lipowa	149	3	20,1
Łączna	15	0	0,0
Ogrodowa	12	1	83,3
Piastowska	101	12	118,8
Pl. Wolności	288	21	72,9
Pocztowa	42	4	95,2
Potokowa	17	6	352,9

Wodna	181	9	49,7
Zielona	78	7	89,7
RAZEM	1 461	114	78,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Lubawka i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawce.

Wskaźnik: liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności na obszarze wsparcia wynosi 78,03 i jest wyższy od wartości referencyjnej dla województwa dolnośląskiego, która wynosi 65,0. Uprawnia to do zakwalifikowania wskazanego obszaru jako obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

3.4.2. Kryterium 2: Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej

Kolejne wykorzystane kryterium to niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej. Przyjęty do rewitalizacji obszar obejmuje ściśle centrum miasta, w którym zwykle zlokalizowane są różnego typu punkty handlowe i usługowe. Z tego też powodu liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób jest tu nieco wyższa niż liczona dla całego miasta. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób wynosi tu 10,1, zaś dla całego miasta 8,5. Najbardziej ubogie pod względem liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą są ulice: Poczтова, Potokowa, Ciasna, Drzymały, Kościuszki, Łączna i Wodna. Największa liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 osób mieści się przy ulicy Ogrodowej i Garbarskiej (tab. 15).

Tabela 15. Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób na obszarze wsparcia według ulic

Ulica	Liczba ludności (31.12.2006)	Liczba podmiotów gospodarczych (31.12.2006)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób
Boczna	187	21	11,2
Browarna	7	1	14,3
Ciasna	143	9	6,3
Drzymały	67	4	6,0
Garbarska	25	5	20,0
Kombatantów	0	12	0,0
Kościuszki	149	11	7,4

Lipowa	149	12	8,1
Łączna	15	1	6,7
Ogrodowa	12	4	33,3
Piastowska	101	4	4,0
Pl. Wolności	288	38	13,2
Pocztowa	42	0	0,0
Potokowa	17	0	0,0
Wodna	181	16	8,8
Zielona	78	10	12,8
RAZEM	1 461	148	10,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Lubawka i Głównego Urzędu Statystycznego we Wrocławiu oddział w Jeleniej Górze.

Wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze wsparcia wynosi 10,1 i jest niższy od wartości referencyjnej dla województwa dolnośląskiego, która wynosi 10,5. Uprawnia to do zakwalifikowania wskazanego obszaru jako obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

3.4.3. Kryterium 3: Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego

Kolejnym kryterium, dotyczącym bezpośrednio sytuacji mieszkaniowej, jest kryterium niskiego poziomu wartości zasobu mieszkaniowego, mierzonej udziałem budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (tab.16).

Tabela 16. Wskaźnik: Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (w %) na obszarze wsparcia według ulic

Ulica	Liczba budynków powstałych przed 1989 r.	Liczba budynków powstałych w 1989 r. i później	Łącznie liczba budynków	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w %)
Boczna	7	6	13	53,8
Browarna	1	0	1	100,0
Ciasna	13	1	14	92,9
Drzymały	3	0	3	100,0
Garbarska	3	0	3	100,0
Kombatantów	0	0	0	-----
Kościuszki	12	0	12	100,0
Lipowa	23	10	33	69,7
Łączna	3	0	3	100,0

Ogrodowa	2	0	2	100,0
Piastowska	8	1	9	88,9
Pl. Wolności	25	0	25	100,0
Pocztowa	5	0	5	100,0
Potokowa	5	0	5	100,0
Wodna	15	3	18	83,3
Zielona	16	0	16	100,0
Razem	141	21	162	87,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Lubawce.

Wskaźnik: liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (w %) na obszarze wsparcia wynosi 87,04 i jest wyższy od wartości referencyjnej dla województwa dolnośląskiego, która wynosi 86,6. Uprawnia to do zakwalifikowania wskazanego obszaru jako obszaru wsparcia w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

3.4.4. Efektywność energetyczna budynków

Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych na obszarze wsparcia określona została na podstawie ekstrapolacji z wieku budynków. Brak jest bowiem innych, szczegółowych danych, pozwalających na określenie efektywności energetycznej.

W celu określenia efektywności energetycznej wyszczególnione zostały dwie grupy budynków: wybudowane przed rokiem 1989 oraz w roku 1989 i później. Za obiekty o niskiej wydajności energetycznej uznane zostały budynki z pierwszej grupy.

Na 162 budynki zlokalizowane na obszarze wsparcia aż 141, czyli 87,04% to budynki wybudowane przed 1989 rokiem, a więc 87,04% budynków cechuje się niską wydajnością energetyczną. Są to w większości budynki wzniesione przed II wojną światową oraz w okresie PRL, które najczęściej nie przeszły gruntownych remontów.

3.4.5. Zestawienie kryteriów wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji dla miasta Lubawka wyznaczony został zgodnie z trzema kryteriami, które pozwalają na identyfikację obszarów objętych interwencją w zakresie mieszkalnictwa. Kryteria, odpowiadające im wskaźniki i ich wartości zestawiono w tabeli 17.

Tabela 17. Zestawienie kryteriów wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Kryterium	Wskaźnik	Wartość referencyjna wskaźnika dla województwa dolnośląskiego	Wartość wskaźnika dla obszaru wsparcia
Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	65	78,03
Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	10,5	10,1
Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego	Liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989/ do ogólnej liczby budynków (w %)	86,6	87,04

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z powyższej tabeli w oparciu o trzy kryteria: wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej i porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego i odpowiadające im wskaźniki: liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności, liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób i liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków (w %) wyznaczono obszar wsparcia w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Obszar zakwalifikowany do wsparcia charakteryzuje się wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych wyżej wymienionymi wskaźnikami w odniesieniu do wartości referencyjnej określonej dla województwa dolnośląskiego.

4. CELE REWITALIZACJI

4.1. Uspołecznienie procesu przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji i określania celów rewitalizacji

Istotnym elementem procesu opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji były spotkania o charakterze informacyjno-konsultacyjnym, umożliwiające zainteresowanym mieszkańcom udział w dyskusji nad programem rewitalizacji.

W związku z tym, że w miastach poniżej 10 000 mieszkańców finansowany w ramach działania 9.2 „Odnowa zdegradowanych obszarów miejskich w miastach poniżej 10 000 mieszkańców” może być tylko jeden projekt i musi on dotyczyć mieszkalnictwa, spotkania poświęcone były głównie temu aspektowi. Chodziło o to, aby przybliżyć mieszkańcom i wspólnotom zasady wsparcia, wysokość dofinansowania, ale również sposób opracowania LPR-u.

Zasadnicze spotkania konsultacyjno-informacyjne, na którym przedstawiono ww. zasady odbyło się 13 i 14 kwietnia 2010. W trakcie spotkań mieszkańcy wspólnot nie wyrazili chęci partycypacji w realizacji projektu. W związku z tym Gmina Lubawka zdecydowała się złożyć własny wniosek na inwestycje będące w 100% własnością Gminy.

4.2. Zidentyfikowane cele rewitalizacji

Cel rewitalizacji

Rewitalizacja substancji mieszkaniowej na obszarze wsparcia
--

Diagnoza obszaru rewitalizowanego wskazuje na konieczność podjęcia aktywnych działań na rzecz odnowy tkanki mieszkaniowej na obszarze wsparcia.

Na całym obszarze wsparcia zaledwie 21 budynków zostało wzniesionych w 1989 roku i później. Pozostałe budynki pochodzą sprzed 1989 roku. Wiele z tych budynków nie było dotychczas gruntownie modernizowanych, stąd ich zły stan techniczny i wynikająca z tego konieczność podjęcia aktywnych działań na rzecz rewitalizacji zasobów mieszkaniowych.

Podkreślić należy, że na obszarze wsparcia zamieszkuje wiele osób ubogich, które same nie podejmą działań w zakresie odnowy budynków mieszkalnych. Ubóstwo

mieszkańców miasta nie powinno być dodatkowo wzmocnione „wykluczeniem mieszkaniowym”, wiążącym się z zamieszkiwaniem w budynkach o złym stanie technicznym i niskim standardzie. Tylko wsparcie zewnętrzne może przyczynić się tutaj do poprawy sytuacji.

Rewitalizacja budynków obejmowała będzie wykonanie elewacji, wymianę pokrycia dachowego z papy, blacho dachówki lub ceramiki, malowanie budynku. Takie działania zdecydowanie poprawią jakość życia mieszkańców, ale również estetykę terenu, który jest przecież zlokalizowany w samym centrum miasta. Dzięki rewitalizacji mieszkańcy poprawią swe warunki mieszkaniowe, a odnowa i poprawa estetyki przestrzeni może przyczynić się również do wzrostu zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej na wykazanym terenie.

4.3. Wskaźniki określające cele rewitalizacji

Przyjęto następujący wskaźnik opisujący realizację celu „mieszkaniowego” (cel 1) rewitalizacji:

Wskaźnik produktu:

- liczba budynków poddanych rewitalizacji – sztuk: 16

Wskaźnik rezultatu:

- liczba osób zamieszkałych budynki mieszkalne odnowione w ramach priorytetu – 199 osób.

5. ZARZĄDZANIE LOKALNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI

Przyjęcie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Lubawka otwiera możliwość rewitalizacji zdegradowanego obszaru centrum miasta, w tym rewitalizacji tkanki mieszkaniowej przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej w ramach priorytetu „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.

W ramach LPR zaproponowano do realizacji projekt z zakresu mieszkalnictwa, przewidziany do wsparcia w ramach działania 9.2 „Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie mieszkalnictwa w miastach poniżej 10 000 mieszkańców”. Ocenie zostało poddanych 19 obiektów, a w jej wyniku 16 projektów zakwalifikowano do włączenia do zadania.

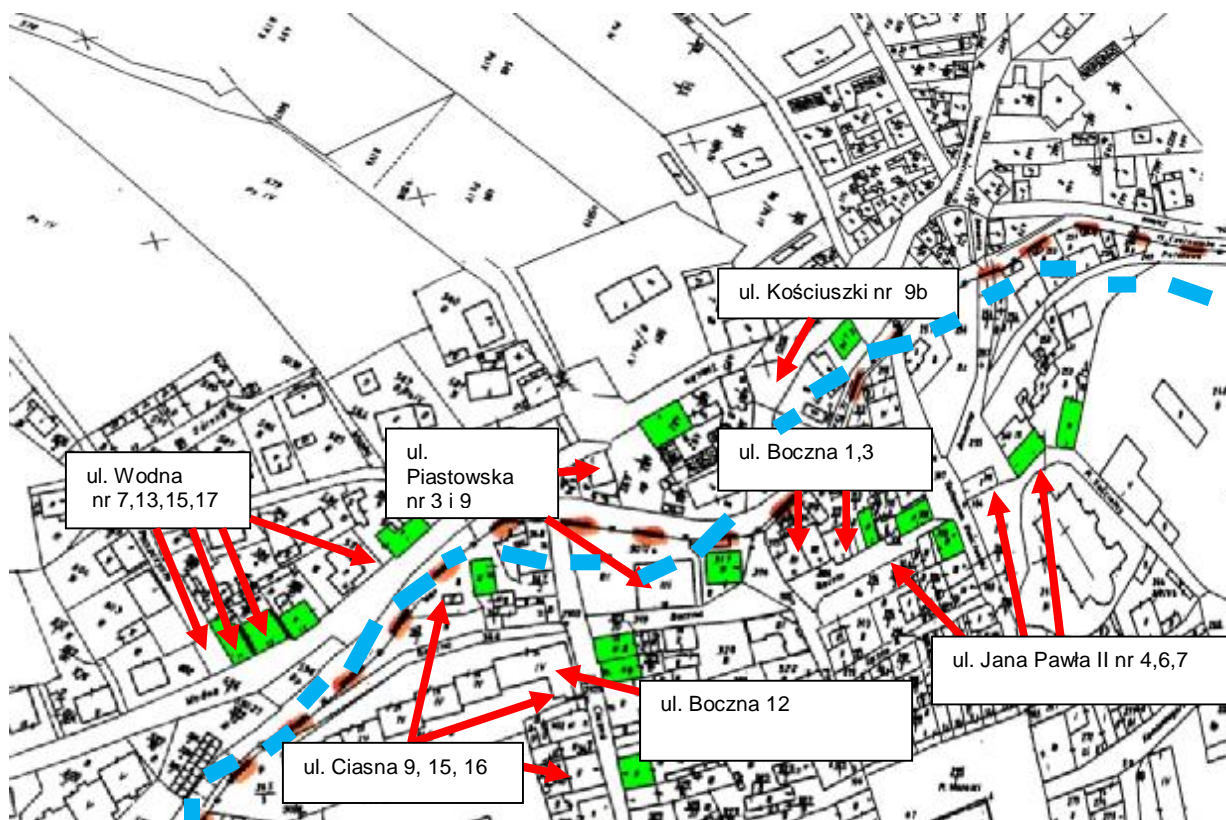
Budynki włączone do zadania:

- Ø ul. Wodna numery: 7,13,15,17,
- Ø ul. Piastowska numery: 3,9,
- Ø ul. Kościuszki 9b,
- Ø ul. Jana Pawła II¹ numery: 4,6,7.
- Ø ul. Boczna numery: 1,3,12,
- Ø ul. Ciasna numery: 9,15,16.

Część z w/w budynków zlokalizowana jest w historycznym układzie urbanistycznym miasta Lubawka wpisanym do rejestru zabytków (nr rej. zab. 367 /827/J z dnia 25.11.1956 r.)

¹ Na podstawie Uchwały Nr IV/62/07 Rady Miejskiej w Lubawce z dnia 26 kwietnia 2007 roku zmieniono nazwę ulicy Plac Kościelny, ulicy Kościuszki na odcinku Placu Wolności do nr 8 oraz ulicy Browarnej przy nr 1 i 3 w mieście Lubawka – nadając im nazwę Plac Jana Pawła II.

Ryc. 18. Budynki zakwalifikowane do włączenia do zadania pn. „Rewitalizacja budynków w centrum Lubawki”.

Źródło: Urząd Miasta Lubawka

 Budynki włączone w zakres zadania „Rewitalizacja budynków w centrum Lubawki” (16szt.)

 Granica wpisu do rejestru zabytków.

Zarządzaniem Lokalnym Programem Rewitalizacji bierze na siebie Gmina Lubawka, która jest podmiotem odpowiedzialnym za wdrożenie i realizację Programu, w tym osiągnięcie założonych w LPR celów rewitalizacji.

Za zarządzanie LPR odpowiadać będzie Urząd Miasta Lubawka. W jego ramach wyznaczony zostanie pracownik, do zadań którego będzie należało m.in.:

- zapewnienie wdrożenia i realizacji LPR oraz koordynacja działań związanych z realizacją Programu,
- monitorowanie zewnętrznych uwarunkowań realizacji Programu, w tym pojawiających się nowych źródeł i mechanizmów finansowania,
- informowanie o współfinansowaniu przez UE projektów realizowanych przy wsparciu finansowym UE.

Ponadto Zakład Budżetowy Gospodarki Mieszkaniowej w Lubawce jako administrator substancji mieszkaniowej będzie odpowiedzialny za:

- zapewnienie opracowania i złożenia wniosków o finansowanie zewnętrzne, w tym wniosku do Instytucji Zarządzającej RPO o dofinansowanie projektu z dziedziny mieszkalnictwa przewidzianego do wsparcia w ramach priorytetu „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013,
- zapewnienie realizacji niezbędnych działań dotyczących wdrażania projektów, jak np. przygotowanie i przeprowadzenie przetargów, gromadzenie dokumentacji, nadzór nad realizacją projektów.

Niezwykle istotnymi elementami procesu zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji są monitoring i ewaluacja Programu. Monitoring to proces systematycznego gromadzenia i analizowania ilościowych i jakościowych danych na temat wdrażanych projektów i całego Programu w aspekcie finansowym i rzeczowym, mający na celu bieżące nadzorowanie dla zapewnienia właściwej realizacji projektów, a przez to realizacji założeń i celów LPR. Głównym narzędziem monitoringu będzie analiza wskaźników określających cele rewitalizacji dla poszczególnych projektów, realizowanych w ramach Programu. Prowadzony monitoring jest podstawą ewaluacji, mającej na celu ocenę skuteczności Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ewaluacja, w oparciu o założone wskaźniki i cele Programu pozwoli określić postępy w jego realizacji.

Zakłada się, że Lokalny Program Rewitalizacji może podlegać aktualizacji, która pozwoli – w razie potrzeby – dostosować go do zmieniających się warunków i potrzeb.

Zakończenie realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji zwieńczone zostanie końcowym raportem określającym wykonanie Programu, w oparciu o cele i wskaźniki LPR.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Projekt z dziedziny mieszkalnictwa przewidziany do wsparcia w ramach priorytetu „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.

Do wsparcia w ramach priorytetu „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013, działanie 9.2 „Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie mieszkalnictwa w miastach poniżej 10 000 mieszkańców” przewidziane zostało przedsięwzięcie pn.: „Rewitalizacja budynków w centrum miasta Lubawka”.

Budynki włączone do zadania to:

1. ul. Wodna 7,
2. ul. Wodna 13,
3. ul. Wodna 15,
4. ul. Wodna 17,
5. ul. Piastowska 3,
6. ul. Piastowska 9,
7. ul. Kościuszki 9b,
8. ul. Jana Pawła II 4,
9. ul. Jana Pawła II 6,
10. ul. Jana Pawła II 7,
11. ul. Boczna 1,
12. ul. Boczna 3,
13. ul. Boczna 12,
14. ul. Ciasna 9
15. ul. Ciasna 15,
16. ul. Ciasna 16.

Podstawowe informacje dotyczące w/w projektu z dziedziny mieszkalnictwa przewidzianego do wsparcia zestawiono w tabeli 18.

Tabela 18. Projekt z dziedziny mieszkalnictwa przewidziany do wsparcia w ramach priorytetu „Miasta” Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013.

Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek w EUR – kurs z dn. 28.05.2010r.; 1 EUR = 4,0615 PLN)	Okres realizacji projektu
Rewitalizacja budynków w centrum Lubawki	Gmina Lubawka	1 008 376,92	705 863,00 PLN ²	Rozpoczęcie II kwartał 2011 Zakończenie III kwartał 2012

Źródło: Opracowanie własne.

Beneficjentem projektu będzie Gmina Lubawka. Podmiotem, który złoży do Instytucji Zarządzającej RPO wniosek o dofinansowanie w imieniu beneficjenta projektu będzie Operator czyli Zakład Budżetowy Gospodarki Mieszkaniowej w Lubawce.

Informacje o zadaniach wchodzących w skład projektu „Rewitalizacja budynków w centrum Lubawki” zestawiono w tabeli 19.

Tabela 19. Informacje o zadaniach wchodzących w skład projektu „Rewitalizacja budynków w centrum Lubawki”

Nazwa wnioskodawcy	Tytuł projektu	Wartość projektu zgodnie ze złożonym kosztorysem inwestorskim w zł
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Wodna 7, Lubawka	79 383,32
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Wodna 13, Lubawka	40 296,05
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Wodna 15, Lubawka	50 382,46
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Malowanie budynku ul. Wodna 17, Lubawka	21 941,83 *
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Piastowska 3, Lubawka	73 119,80
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Piastowska 9, Lubawka	87 146,66
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji ul. Kościuszki 9b, Lubawka	27 330,35
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji ul. Jana Pawła II 4, Lubawka	59 141,43
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Jana Pawła II 6, Lubawka	100 228,51
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Jana Pawła II 7, Lubawka	31 614,78

² kurs 1 Euro = 4,0615 PLN zgodnie z ogłoszeniem

Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Boczna 1, Lubawka	126 368,32 *
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji i dachu ul. Boczna 3, Lubawka	91 224,92
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji ul. Boczna 12, Lubawka	31 156,14
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji ul. Ciasna 9, Lubawka	51 369,19
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji ul. Ciasna 15, Lubawka	70 555,56
Gmina Lubawka-ZBGM Lubawka	Renowacja elewacji ul. Ciasna 16, Lubawka	67 117,6
Łącznie		1 008 376,92

Źródło: Opracowanie własne.

* ul. Boczna 1 i ul. Wodna 17 – W budynkach znajdują się również LOKALE UŻYTKOWE